

IZVJEŠĆE

o radu Koordinacijskog odbora za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu

I - UVODNE NAPOMENE

Strategija za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini za period 2021-2024 godina i Akcioni plan, usvojena je na 28. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 24.2.2021.godine. Temeljem Strategije, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, je sukladno Zakonu o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 94/07 i 24/08), na 30. sjednici, održanoj dana 17.3.2021. godine, donijelo Odluku o imenovanju Koordinacijskog odbora za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: KO SALW).

II - SASTAV KO SALW

KO SALW je interesorno tijelo, formirano od predstavnika policijskih tijela u Bosni i Hercegovini i drugih tijela, a stručne, tehničke, administrativne i opće poslove za potrebe KO SALW obavlja tehnička tajnica.

III – NADLEŽNOSTI KO SALW

Djelokrug poslova i zadataka KO SALW je planiranje, koordiniranje, usmjeravanje i nadzor aktivnosti za provedbu Strategije za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini (2021-2024).

IV - IZVRŠENJE ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI KO SALW

Strategija obuhvata četiri oblasti koje su formulirane u četiri strateška cilja, i to:

1. Unaprijeđenje pravnog okvira i provedba SALW zakonodavstva;
2. Smanjenje prisustva nelegalnog SALW-a;
3. Upravljanje SALW-om u posjedu Oružanih snaga BiH i
4. Međunarodna i regionalna suradnja i suradnja sa organizacijama civilnog društva.

U izvještajnom periodu KO SALW je održao ukupno četiri sastanaka u proširenom sastavu.

Cilj 1. UNAPRIJEĐENJE PRAVNOG OKVIRA I IMPLEMENTACIJE SALW ZAKONODAVSTVA

U okviru navedenog strateškog cilja Strategija je prepoznala potrebu praćenja aktivnosti koje trebaju rezultirati harmoniziranjem zakona o držanju i nošenju oružja u BiH sa relevantnim propisima Europske unije kao, i jačanja međuagencijske suradnje na polju implementacije zakonodavstva vezanog za kontrolu unutarnjeg i vanjskotrgovinskog prometa oružja radi adekvatne razmjene informacija i stajališta u svezi sa pitanjima iz nadležnosti različitih institucija uključenih u promet naoružanja.

Usklađivanje Zakona o oružju

Vijeće ministara BiH je na svojoj 47. sjednici održanoj 7.5.2024. godine, usvojilo Izvješće o radu radne skupine za harmoniziranje propisa o oružju i municiji međusobno i sa pravnom stečevinom Europske unije. Izvješće obuhvata usuglašena stavove svih nadležnih tijela u BiH i Direktive 2021/555 u pitanjima vezanim za definicije oružja, kategorizaciju oružja, dužinu trajanja javne isprave, kaznene i prekršajne odredbe, onesposobljavanje oružja, privremeno oduzimanje oružja prije pokretanja odgovarajućeg postupka kada je u pitanju nasilje u porodici i vođenje elektronskih evidencija. U zaključcima Izvješća je navedeno da se preporučuje mjerodavnim tijelima da prilikom izrade nacrt zakona o oružju i municiji koriste preporuke iz ovog izvješća i njegovih privitaka, a u cilju postizanja međusobne usklađenosti i usklađenosti sa propisima EU. Također je navedeno da se u roku godine dana od usvajanja Izvješća izvjesti Ministarstvo sigurnosti BiH o učinjenom.

Shodno pomenutom u Kantonu 10 je u tijeku izrada prijedloga novog Zakona o oružju i streljivu koji će biti usklađen sa Izvješćem o radu Radne skupine za harmonizaciju propisa o oružju i sa Direktivom Vijeća Europske unije 2021/555.

Zakon o oružju i municiji Kantona Tuzla, u formi Nacrta je prošao javnu raspravu. Od Ureda za zakonodavstvo pri Vladi Tuzlanskog kantona je dostavljeno pozitivno mišljenje, te je kao takav, u formi Prijedloga, dostavljen Vladi, kao i Skupštini Tuzlanskog kantona na usvajanje. Policija Brčko distrikta BiH je formirala radnu grupu za izradu nacrt izmjena i dopuna Zakona u cilju usklađivanja sa Direktivom.

Također, u Posavskoj županiji je prednacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oružju i streljivu dostavljen Vladi Županije Posavske, Uredu za zakonodavstvo kako bi se očitovali o predloženim izmjenama. U Bosansko podrinjskom kantonu Radna skupina za izradu Zakona o oružju i municiji je izradila nacrt Zakona o oružju i municiji i isti je upućen u daljnju proceduru.

JUSTITIA - Kaznenopravni odgovor na ilegalnu trgovinu vatrenim oružjem na Zapadnom Balkanu

Kroz projekat „Justitia“, koji nadležni tijela u BiH realiziraju u suradnji sa UNODC, provode se aktivnosti na poboljšanju sposobnosti institucija kaznenog pravosuđa za izradu nacrtu djelotvornog zakonodavstva, koji uključuju nezakonito vatreno oružje i organizirani kriminal. Također, provode se i aktivnosti usmjerene u cilju poboljšanja pristupa pravosuđa informacijama i stručnosti u svezi suđenja u predmetima, koji uključuju nezakonito vatreno oružje, a što se postiže kroz razvoj materijala za obuku, izgradnju kapaciteta pravosuđa, potporu razvoju zbirke sudske prakse i usklađivanje sudske prakse, te organiziranjem studijske posjete Europskom sudu za Ljudska prava.

Rješavanjem nedostataka u zakonodavstvu, jačanjem sposobnosti praktičara kaznenog pravosuđa i usklađivanjem pristupa kaznenog zakonodavstva širom regiona radi bolje operativne razmjene, projekat stvara efikasniji i jedinstveni pristup u borbi protiv zloporabe vatrenog oružja i podržava provedbu Mape puta za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja na Zapadnom Balkanu.

Harmoniziranje kaznenog zakonodavstva sa Protokolom UN o vatrenom oružju

Predstavници nadležnih tijela u BiH su uz podršku UNODC, organizirali regionalni sastanak u cilju potpore jurisdikcijama Zapadnog Balkana u provedbi Konvencije o organiziranom kriminalu radeći na harmonizaciji kaznenog zakonodavstva sa Protokolom UN-a o vatrenom oružju. Sastanku su prisustvovali predstavnici KO SALW BiH, Ministarstva pravde BiH i Tužilaštva BiH. Sastanak je pružio platformu za predstavnike različitih jurisdikcija Zapadnog Balkana za razmjenu uvida i strategija u vezi sa usklađivanjem kaznenog zakonodavstva sa Protokolom UN-a o vatrenom oružju, te omogućio prepoznavanje efektivnih modela harmonizacije zakonodavstva i uspostavljanje okvira za suradnju.

UNODC je u BiH organizirao dvije radionice o usklađivanju odredaba KZ BiH:

- Prva zakonodavna radionica sa predstavnicima nadležnih organa u BiH, održana je dana 3. travnja 2024. godine, u Sarajevu, s ciljem usklađivanja kaznenog zakonodavstva sa odredbama navedenim u Protokolu UN-a o vatrenom oružju. Analiza zakonodavnih nedostataka, razvijena u periodu 2021-2022, poslužila je kao temelj za radionicu. Primarni cilj sastanka bio je evaluacija normativnog okvira u BiH, razmatranjem obima četiri kaznenog zakona koji se primjenjuju u entitetima i Brčko distriktu, kao i kantonalnih zakona, koji obuhvataju odredbe koje se odnose na nabavljanje, posjedovanje i nošenje oružja i municije. U okviru radionice uključeni su i Zakon o vanjskotrgovinskoj kontroli prometa oružja, vojne opreme i reoba posebne namjene, kao i Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme kako bi se osigurao sveobuhvatan pristup zakonodavnom okviru o oružju.

Radionici su prisustvovali predstavnici Ministarstva pravde BiH, tužilaštava, pravosuđa, agencija za provedbu zakona, KO SALW i Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Fokus radionice bio je pregled analize nedostataka i upoređivanje članka 193.

Kaznenog zakona BiH sa Konvencijom UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i njenim Protokolom o vatrenom oružju.

- Druga radionica u BiH održana je dana 14. svibnja 2024. godine, u Trebinju na kojoj je dalje razgovarano o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona BiH i njegovom usklađivanju sa Protokolom UN-a o vatrenom oružju. Predstavници pravosudnih organa, tužilaštava, agencija za provedbu zakona, KO SALW i Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa radili su na izradi izmjena i dopuna Kaznenog zakona BiH.

Tijekom radionice izneseni su prijedlozi da se odredbe Protokola UN-a o vatrenom oružju integriraju u Kazneni zakon BiH, čime se ova djela razlikuju od entitetskih i kaznenih zakona Brčko distrikta. Radionica je završena izradom nacрта izmjena i dopuna članka 193. Kaznenog zakona BiH, kojim se konačan tekst upućuje na radnu skupinu Ministarstva pravde.

- U organizaciji Ministarstva pravde BiH i uz potporu UNODC-a, održan je 16. sastanak Radne skupine za pripremu izmjena i dopuna kaznenog zakona BiH na Igmanu. Sastanku su prisustvovali predstavnici Ministarstva pravde BiH, Suda BiH, Direkcije za europske integracije, Vrhovnog suda FBiH i RS, Federalnog tužiteljstva FBiH, Republičkog javnog tužiteljstva RS, Apelacijskog suda BD BiH, Tužiteljstva BDBiH, Pravosudnog povjerenstva BDBiH te predstavnici međunarodnih organizacija: UNODC, EUSR/EUD i OSCE. Na sastanku je Radna skupina radila na usklađivanju odredaba kaznenog zakona sa odredbama Protokola UN-a o vatrenom oružju i drugim međunarodnim propisima iz kaznene oblasti. Konačan predlog izmjena i dopuna članka 193. KZ BiH je sačinjen i biće dostavljen u proceduru usvajanja.

Razvoj materijala i obuke za istragu i kazneno gonjenje kaznenih djela vatrenog oružja u saradnji sa civilnim društvom, pravosudnim akademijama, državnim tijelima i tijelima za provedbu zakona koristeći UNODC-ove Smjernice o istrazi i kaznenom gonjenju kaznenih djela vatrenog oružja

U veljači 2024. godine, UNODC je organizirao sastanke u Skoplju i Beogradu sa ciljem da unaprijedi odgovor sistema krivičnog pravosuđa na trgovinu oružjem u regionu kroz zajednički razvoj specijaliziranog tečaja za istragu i kazneno gonjenje kaznenih djela vatrenog oružja. Sastanci su imali za cilj objedinjavanje uvida i stručnosti kako bi se kreirao tečaj obuke prilagođen praktičarima kaznenog pravosuđa, koji se bavi jedinstvenim izazovima sa kojima se suočava Zapadni Balkan. Na sastancima su učestvovali predstavnici tužiteljstava u BiH, Centara za edukaciju sudija i tužitelja FBiH i RS, te predstavnik Koordinacijskog odbora za SALW.

Fokus je bio na korištenje Smjernica koje su predstavnici nadležnih organa u BiH u saradnji sa sačinili sa UNODC, o istrazi i kaznenom gonjenju kaznenih djela vatrenog oružja, kako bi se pružio čvrst temelj za tečaj obuke, naglašavajući značajnu ulogu ovih smjernica u rješavanju trgovine vatrenim oružjem. Kroz opsežne konsultacije sa stručnjacima iz službi za provođenje zakona i tužiteljstava širom Zapadnog Balkana, prikupljene su vrijedne preporuke

i potpora, čime je osigurano da tečaj obuke bude veoma relevantan i efikasan za regionalne praktičare.

Na sastanku je također naglašen značaj forenzičke i balističke analize u istrazi i procesuiranju kaznenih djela vezanih za vatreno oružje. Stručnjaci balističari dali su uvid u identifikaciju, obilježavanje i praćenje vatrene oružja i municije, naglašavajući praktičnu primjenu forenzičke nauke u rješavanju kaznenih djela vezanih za vatreno oružje. Osim toga, naglašena je vrijednost posebnih istražnih mjera i međunarodne suradnje, što odražava zajedničku prirodu borbe protiv trgovine vatrenim oružjem.

Kao rezultat toga, izrađen je nacrt tečaja obuke, prikupljeni su inputi i preporuke za razvoj tečaja obuke, a poboljšana je suradnja i razmjena znanja među praktičarima kaznenog pravosuđa u Zapadnom Balkanu.

Potpota primjeni posebnih istražnih radnji (PIR) u istragama o vatrenom oružju, zajedničkim operacijama i primjeni mjera međunarodne suradnje

UNODC surađuje sa stručnjacima na rješavanju značajnih razlika u znanju u svezi s primjenom posebnih istražnih radnji u istragama o vatrenom oružju. Konkretno, ova inicijativa se fokusira na razjašnjavanje uvjeta za primjenu posebnih istražnih radnji kada ih koriste zajednički istražni timovi u okviru međunarodne suradnje. Kroz projekat Justitia, izrađuju se smjernice predstavljanjem detaljnog pregleda pravnih okvira, relevantnih sudskih praksi i izazova povezanih s uporabom posebnih istražnih radnji u slučajevima koji uključuju vatreno oružje, organizirani kriminal i droge.

Za svaku jurisdikciju se primjenjuju standardizirane strukture izrade ovih smjernica, a što će olakšati uporednu analizu okvira kaznenog postupka u šest jurisdikcija, omogućavajući identifikaciju razlika i sličnosti u primjeni PIR-ova. Ove smjernice nude sveobuhvatna uputstva o korištenju PIR-ova u okviru međunarodne suradnje, uključujući tehnike poput kontrolirane isporuke, nadzora i elektronskog prikupljanja dokaza, naglašene proceduralnim i pravnim zahtjevima. Smjernice svake jurisdikcije usklađene su s međunarodnim standardima, naglašavajući transparentnost i pravnu strogost uz promicanje suradnje u složenim istragama u više nadležnosti. Publikacija olakšava komparativnu analizu, pomažući tužiteljima i istražiteljima da se efikasno i održivo snalaze u prekograničnim slučajevima.

Takva analiza će pomoći tužiteljima da razviju zasnovane strategije za prekogranične istrage i da efikasno učestvuju u zajedničkim istražnim timovima.

Organiziran je podregionalni sastanak u travnju 2024. godine, u Sarajevu na temu Posebne istražne mjere i radnje za kaznena djela vatrene oružja, diskusiju o njihovoj uporabi u zajedničkim operacijama protiv trgovine vatrenim oružjem i identifikaciju izazova u korištenju PIR u međunarodnoj suradnji u kaznenim stvarima. Sastanku su prisustvovali predstavnici tužiteljstava, policijskih agencija, te sudije iz BiH, Crne Gore i Srbije.

Učesnici su razmijenili informacije o pravnom okviru i primjeni PIR-ova od strane zajedničkih istražnih timova. Ključni fokus bili su izazovi povezani s korištenjem PIR-ova za suzbijanje trgovine vatrenim oružjem putem poštanskih i ekspresnih kurirskih paketa. Stručnjaci su predložili da UNODC izradi sveobuhvatne publikacije o primjeni PIR-ova za suzbijanje kaznenih djela vezanih za vatreno oružje na Zapadnom Balkanu.

UNODC je organizirao tri radionice u BiH (Sarajevo, Doboj i Mostar) na kojima je učestvovalo 47 učesnika iz carine, tijela za provedbu zakona i ovlaštenih poštanskih operatera. Ove radionice su se fokusirale na konsultacije i prikupljanje doprinosa za poboljšanje istražnih i tužiteljskih praksi za trgovinu vatrenim oružjem i na uključivanje materijala o jačanju znanja o razmjeni informacija među agencijama. Kao rezultat toga, učesnici su razvili skup preporučenih praksi za efikasniju međuagencijsku suradnju i identificirali prioritetne oblasti za obuku o otkrivanju trgovine vatrenim oružjem u poštanskim uslugama.

Finalizirana je publikacija o primjeni SIM-ova za suzbijanje kaznenih djela vezanih za vatreno oružje - Smjernice o primjeni posebnih istražnih radnji – „ZAKONODAVNI OKVIR, SUDSKA PRAKSA I IZAZOVI U BOSNI I HERCEGOVINI“.

Potporna razvoju materijala i obuke za jačanje kapaciteta pravosuđa u svezi nedozvoljenog vatrene oružja

U ožujku/martu 2024. godine, Ministarstvo pravde Francuske i UNODC su organizirali studijsku posjetu Europskom sudu za ljudska prava (ECtHR) i francuskim pravosudnim institucijama u Strazburu za sudije iz svih jurisdikcija Zapadnog Balkana. Ova inicijativa je imala za cilj da poboljša razumijevanje sudija o odlučivanju o ljudskim pravima usred izazova nacionalne sigurnosti, posebno se fokusirajući na relevantnu sudsku praksu. Posjeta je ponudila priliku za direktnu interakciju sa zvaničnicima ECtHR-a kroz diskusije i sesije pitanja i odgovora, značajno poboljšavši razumijevanje sudija u uključivanju razmatranja ljudskih prava u sudske odluke, posebno u složenim slučajevima vezanim za sigurnost. Ovo iskustvo je podstaklo dublje razumijevanje europskog pravnog okvira za ljudska prava među učesnicima.

Drugi ključni cilj ove posjete bio je da se pruži uvid u pristup francuskog pravosudnog sistema balansiranju ljudskih prava sa sigurnosnim izazovima. Sudije zemalja Zapadnog Balkana stekle su saznanja iz prve ruke o tome kako Francuska upravlja ovom ravnotežom suočavajući se s pitanjima kao što su organizirani kriminal, terorizam i trgovina vatrenim oružjem i drogom. Interaktivne sesije sa francuskim sudijama, tužiteljima i službenicima za provedbu zakona, uz posjete policijskom pritvorskom centru, policijskom kontrolnom centru za hitne slučajeve i zgradi suda, ponudile su sveobuhvatan uvid u operativnu dinamiku francuskog pravnog sistema. Učesnici iz Zapadnog Balkana vidjeli su kako se teorijsko znanje i praktična primjena spajaju u efikasnoj borbi protiv kriminala, ali na način koji podržava europske standarde ljudskih prava, posebno fokusirajući se na održavanje pravične ravnoteže.

Potporna razvoju zbirke sudske prakse

Provode se aktivnosti na unapređenju pravosudnih institucija na Zapadnom Balkanu kroz razvoj drugog izdanja sudske prakse o kaznenim djelima vatrenog oružja, droge i organiziranog kriminala. Zbirke sudske prakse podržavaju praktičare u razumijevanju relevantne sudske prakse i njenih praktičnih implikacija za donošenje odluka u konkretnim slučajevima i pružaju temeljno ispitivanje pravosudnih pristupa i pitanja koja proizilaze iz ovih kaznenih djela.

U veljači/februaru 2024. godine, u Tirani i Podgorici, organiziran je sastanak sa pravosuđem iz svih jurisdikcija Zapadnog Balkana. Cilj je bio olakšati harmonizaciju sudske prakse u slučajevima vatrenog oružja kroz razvoj 2. izdanja zbirke sudske prakse o vatrenom oružju. Na sastanku u Podgorici učestvovali su predstavnici iz BiH: pravosuđa, tužilaštava, Centara za edukaciju sudija i tužilaca FBiH i RS i KO SALW. Na sastancima je dat pregled metodologije, procesa razvoja i ciljeva UNODC-ovih zbirki sudske prakse o vatrenom oružju, a kao rezultat događaja, učesnici su identificirali specifične sudske prakse koje će biti obrađene u predstojećem 2. izdanju zbirke sudske prakse o vatrenom oružju.

U prosincu/decembru 2024. godine, na Igmanu održana je radionica na kojoj je razmatran prijedlog drugog izdanja sudske prakse i usuglašavnje sa predstavnicima institucija pravosuđa u BiH. Sukladno pomenutom usuglašavanju, podržano je finaliziranje drugog izdanja Zbirke sudske prakse o vatrenom oružju.

U suradnji sa KO SALW, SEESAC je podržao učešće predstavnika iz šest jurisdikcija Zapadnog Balkana, Moldavije i Ukrajine na Regionalnoj radionici o harmoniziranju zakonodavstva u oblasti kontrole SALW-a sa pravnom stečevinom EU-a, održanoj od 21. do 22. listopada 2024. u Briselu, Belgija. Radionica je pružila priliku uključenim jurisdikcijama da podijele ažurirane informacije o usklađivanju zakonodavnih okvira u oblasti vatrenog oružja, civilnom uporabom eksploziva i pirotehničkih sredstava sa pravnom stečevinom EU-a. Učesnicima su također predstavljene najbolje prakse i izazovi u implementaciji relevantnih regulatornih okvira EU-a za SALW, eksplozive za civilnu upotrebu i pirotehniku, kao i planovi za buduće prijedloge zakonskih rješenja zemalja članica EU-a. Na sastanku su učestvovala tri predstavnika iz BiH.

Evaluacija Strateškog dokumenta i Akcijskog plana

KO SALW u proširenom sastavu je tijekom 2024. godine, revidirao Strategiju za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja za period 2021-2024 i pripadajući Akcijski plan i izradio novu Strategiju za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini za period 2025-2030 godine i Akcijski plan za provedbu Strategije za period 2025-2027 godine. Dokument je usuglašen i poslan na usvajanje Vijeću ministara BiH. U poglavlju „Monitoring“ je predviđeno formiranje Koordinacijskog odbora za kontrolu malog oružja i lakog

naoružanja u čijem će sastavu pored trenutnih članova biti i članovi iz ministarstava unutarnjih poslova kantona.

Koordinacija i monitoring Mape puta

U bliskoj suradnji i uz podršku Njemačke, Francuske i EU-a, SEESAC je zadužen za cjelokupno koordiniranje i monitoring provedbe Mape puta koju financijski podržava EU. U tu svrhu organizuju se koordinacijski sastanci na regionalnom nivou koji okupljaju jurisdikcije Zapadnog Balkana, ključne donatore i implementacijske organizacije, a komisije za SALW imaju potporu za organiziranje koordinacijskih sastanaka na lokalnom nivou. SEESAC dva puta godišnje priprema sveobuhvatna regionalna izvješća o napretku u provedbi Mape puta, na temelju inputa koje dostavljaju institucije i ključni partneri u provedbi.

Izrada druge faze iz Mape puta

Slijedeći preporuke iz Srednjoročne revizije Mape puta i dogovora vlasti Zapadnog Balkana da nastave s provedbom Mape puta nakon 2024. godine, SEESAC je 2023. godine pokrenuo izradu i diskusiju o prvom nacrtu revidiranog teksta Mape puta za period 2025. do 2030. godine, u okviru lokalnih koordinacijskih sastanaka. Revidirani tekst Mape puta je finaliziran nakon dva kruga konsultacija tijekom lokalnih koordinacijskih sastanaka u kontekstu Mape puta, kao i povratnih informacija od ključnih donatora i partnera u provedbi dostavljenih u pisanoj formi. U periodu od 9. do 10. srpnja/jula 2024. godine vlasti Zapadnog Balkana sastale su se u Podgorici na 11. regionalnom koordinacijskom sastanku u kontekstu Mape puta i konsolidovale konačni revidirani tekst Mape puta.

Druga faza Mape puta odobrena je na Ministarskom forumu EU-Zapadni Balkan o pravosuđu i unutrašnjim poslovima održanom 28. i 29. listopada/oktobra 2024. godine, čime je implementacija Mape puta produžena do 2030. godine.

Utjecaj Mape puta je prepoznat na **Samitu Berlinskog procesa** dana 14. listopada/oktobra 2024. godine, pri čemu je u zaključcima Samita također istaknuta posvećenost ključnih donatora da nastave pružati potrebnu potporu.

Relevantnost Mape puta za daljnje integriranje regiona u EU i njen utjecaj na regionalnu suradnju i borbu protiv organiziranog kriminala potvrđeni su na **Samitu lidera Zapadnog Balkana EU** dana 18. prosinca/decembra 2024. godine.

Globalni obuhvat Mape puta

SEESAC je organizirao tri prateća događaja na marginama Četvrte konferencije (RevCon4) za pregled Programa akcije UN-a (PoA) za sprečavanje, borbu i iskorjenjivanje nezakonite trgovine malim oružjem i lakim naoružanjem u svim njenim aspektima te njenog

međunarodnog instrumenta za praćenje (*engl.* ITI), a koja je održana od 17. do 28. lipnja/juna 2024. godine u Njujorku.

Tri prateća događaja bila su posvećena 1) Razmjeni dobrih praksi u provedbi Mape puta za kontrolu SALW-a na Zapadnom Balkanu, Karibima i Centralnoj Americi, u zajedničkoj organizaciji sa UNODA-om, 2) Uvrštavanje rodne perspektive u kontrolu SALW-a: od izrade politika do operacija, u zajedničkoj organizaciji sa UNODA-om i 3) Istrage kaznenih djela vezanih za vatreno oružje – dobre prakse sa Zapadnog Balkana. U tom kontekstu, SEESAC je podržao učešće predsjedavajućega KO SALW Bosne i Hercegovine, predsjedavajućeg Komisije za SALW Albanije i višeg člana Savjeta za kontrolu malog i lakog oružja Srbije na pratećim događajima. Predstavници sa Zapadnog Balkana imali su priliku da prisustvuju radu Konferencije za reviziju PoA UN tokom njene prve sedmice te predstave iskustva sa Zapadnog Balkana na svakom od popratnih događaja.

Podrška Multipartnerskog fonda UN-a u implementaciji Mape puta za kontrolu SALW-a na Zapadnom Balkanu

Multipartnerski fond za kontrolu SALW-a za Zapadni Balkan (MPTF), kao ključni finansijski mehanizam UN-a za provedbu Mape puta kroz koordinirani donatorski pristup, nastavio je da se oslanja na snažnu suradnju i potporu više ključnih donatora i partnera, i to Njemačke, Francuske, Švedske, Nizozemske, Velike Britanije, Norveške i Evropske unije. Do kolovoza/avgusta 2024. godine ukupni doprinosi Fondu premašili su 27,65 miliona dolara, sa još jednim novim izdvajanjem Francuske u prvoj polovini 2024. u iznosu od 108.013,00 dolara.

U svojoj funkciji Sekretarijata Multipartnerskog fonda, UNDP SEESAC je osigurao generalnu koordinaciju i monitoring Fonda, pružajući tehničku potporu, kao i potporu za upravljanje, planiranje i programiranje. I UNDP i UNODC, kao UN-ove organizacije članice Fonda, nastavili su s provedbom projekata u Bosni i Hercegovini proizašlih iz MPTF-a kao potporu Mapi puta. U prvoj polovini 2024. godine Upravni odbor Fonda razmatrao je odobrenje naredne faze projekta „Hermes“ posvećenog suzbijanju trgovine vatrenim oružjem putem poštanskih pošiljki u regiji Zapadnog Balkana. Upravni odbor je prije donošenja konačne odluke zatražio mišljenje KO SALW Bosne i Hercegovine o narednoj fazi projekta, gdje je KO SALW dostavio potvrđan odgovor i u potpunosti podržao nastavak angažmana u ovom pogledu.

U izvještajnom periodu, nadležni organi u BiH su bili korisnici potpore pružene kroz tri projekta financirana od strane MPTF-a, ukupne vrijednosti od 4,61 miliona dolara. Dva je proveo UNDP u Bosni i Hercegovini,¹ a jedan UNODC.² Projekat PILLAR koji provodi UNDP okončan je u travnj/aprilu 2024. godine, nakon tri godine sveobuhvatne potpore

¹ Jačanje agencija za provođenje zakona u kontroli malokalibarskog i lakog naoružanja (Projekat LEAD)

² Projekat Justitia: Podrška odgovoru krivičnog pravosuđa na borbu protiv trgovine oružjem na Zapadnom Balkanu.

nadležnim organima u BiH, u podizanju svijesti stanovništva o opasnostima nedozvoljenog posjedovanja vatrenog oružja i edukaciji kako prepoznati pojedinačne i kolektivne sigurnosne prijetnje. Druga dva projekta počela su s radom u posljednjem kvartalu 2023. godine, nakon otvorenog poziva za podnošenje prijedloga projekata i nakon što su dobili odobrenje KO SALW. Projekti su usmjereni na potporu naporima u zemlji na sveobuhvatnom unapređenju prevencije i suzbijanja kriminaliteta vezanog za vatreno oružje u narednom dvogodišnjem periodu do kraja 2025. godine.

Regionalna operativna suradnja

Predstavnici KO SALW učestvovali su na dva regionalna sastanka Mreže stručnjaka za vatreno oružje (SEEFEN) jugoistočne Europe. Mreža stručnjaka za vatreno oružje jugoistočne Europe (SEEFEN) utemeljena je 2014. godine i djeluje kao ključna operativna platforma za borbu protiv nezakonite trgovine oružjem u jugoistočnoj i istočnoj Europi, a okuplja predstavnike krim policija, balističkih jedinica, carinskih uprava, granične policije i tužiteljstava, kako bi podijelili dobre prakse i konkretne slučajeve prekogranične suradnje u suzbijanju nezakonite trgovine vatrenim oružjem.

Također, 20. sastanak SEEFEN-a održan je 14. i 15. svibnja/maja u Tirani, Albanija, a okupio je više policijske istražitelje, carinske službenike, tužitelje, balističke stručnjake i predstavnike graničnih policija iz šest jurisdikcija Zapadnog Balkana, Moldavije i Ukrajine, kao i predstavnike ključnih partnerskih institucija EU-a i međunarodnih organizacija koje provode relevantne aktivnosti. Na sastanku se, između ostalog, razgovaralo o najnovijim dostignućima u poređenju predmeta štampanih na 3D printerima, izazovima vezanim za metode obnove uklonjenih tragova/oznaka te nalazima u radu fokalnih točaka za vatreno oružje i balističkih laboratorija sa tužiteljstvima, kao i drugim trendovima u oblasti kontrole SALW-a. Bosnu i Hercegovinu je predstavljalo pet učesnika iz Tužiteljstva BiH, SIPA-e, Granične policije, Uprave za neizravno oporezivanje i Federalne uprave policije (balistički laboratorij).

Tijekom 19. i 20. studenog/novembra 2024. godine, održan je 21. sastanak SEEFEN-a na Jahorini. Sastanak je okupio visoke policijske istražitelje, carinske službenike, tužitelje, balističke stručnjake i predstavnike graničnih policija iz šest jurisdikcija Zapadnog Balkana, Moldavije i Ukrajine, te regionalnih i međunarodnih organizacija. Kroz panel diskusije, događaj je imao za cilj jačanje kapaciteta i razmatranje inovativnih pristupa kod istražnih praksi u kaznenim djelima u svezi s vatrenim oružjem, akreditaciju balističkih laboratorija, integrirano upravljanje granicom i posebne istražne radnje. Rezultati su uključivali preporuke usmjerene na djelovanje i praktična rješenja, naglašavajući potrebu za usklađenim protokolima i snažnijim kanalima komunikacije među jurisdikcijama. Na sastanku je učestvovalo pet predstavnika Tužiteljstva BiH, Uprave za neizravno oporezivanje, Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), Granične policije i Federalne uprave policije.

Studija o ručnim bombama proizvedenim na Zapadnom Balkanu ili porijeklom sa Zapadnog Balkana i Priručnik o najboljim praksama za forenzička ispitivanja zaplijenjenih ručnih bombi proizvedenih ili porijeklom sa Zapadnog Balkana.

U saradnji sa nadležnim organima u BiH, SEESAC je izradio studiju o ručnim bombama nakon diskusija na sastanku SEEFEN-a održanom 26. i 27. listopada/oktobra 2021. godine, s ciljem poboljšanja razumijevanja rizika povezanih s ručnim bombama i promocije regionalne i globalne sigurnosti. Studija pruža detaljne informacije o opisu, funkcioniranju, tehničkom sastavu i bezbjednom odlaganju ručnih bombi, posebno za obučeno službeno osoblje sa važećim licencama ili certifikatima za zbrinjavanje eksplozivnih naprava. Također, istražuje nezakonitu upotrebu i trgovinu ručnim bombama, nudeći pregled trenutne situacije na Zapadnom Balkanu i naglašavajući značajne sigurnosne rizike koje predstavlja njihova kriminalna zloupotreba. Priručnik sa najboljim praksama uključuje sveobuhvatan okvir za procedure, principe kvalitete, obuku i pristupe forenzičkom pregledu ručnih bombi. U njemu se navode najbolje prakse za rukovanje ručnim bombama, provođenje procjena i pregleda lica mjesta, te daju preporuke o zdravstvenim i sigurnosnim mjerama.

Podrška u borbi protiv nezakonitog posjedovanja, zloporabe i trgovine vatrenim oružjem

SEESAC pruža potporu različitim službama u BiH u jačanju njihovih kapaciteta za suzbijanje nezakonite trgovine vatrenim oružjem kroz izradu standardnih operativnih procedura, obuku i opremu.

U cilju smanjenja opasnosti od nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem, pokrenut je proces utvrđivanja potreba carinskih službi za borbu protiv nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem. Tako je od 15. do 19. srpnja/jula 2024. godine, obavljena procjena kapaciteta Uprave za neizravno oporezivanje (UINO BiH) u Bosni i Hercegovini za rješavanje pitanja nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem.

U periodu od 5. do 6. studenog/novembra 2024. godine, organiziran je godišnji regionalni sastanak predstavnika graničnih policija i carina u Crnoj Gori. Sastanak je okupio predstavnike graničnih policija i carinskih službi iz šest jurisdikcija Zapadnog Balkana i Moldavije, uključujući tri učesnika iz BiH, kao i međunarodne partnere. Dvodnevni sastanak imao je za cilj unapređenje prekogranične suradnje i razmjene znanja na temu otkrivanja vatrenog oružja uz istovremeno rješavanje zajedničkih regionalnih izazova u borbi protiv trgovine oružjem. Razgovori su uključivali dostavu i kontrolu paketa, sisteme riječnog nadzora za presretanje nezakonite trgovine duž plovnih puteva, trendove i prijetnje u trgovini vatrenim oružjem, kao i kontrolu eksploziva i prekursora eksploziva na granicama.

Regionalni sastanak kriminalističke policije

Nadovezujući se na dosadašnje uspješne prakse za dalje jačanje kapaciteta krim policija u regionu u borbi protiv zloporabe vatrenog oružja, municije i eksploziva, organiziran je

Regionalni sastanak službi krim policije u Sarajevu tokom 23. i 24. travnja/aprila, uz učešće predstavnika krim policija iz Bosne i Hercegovine i drugih jurisdikcija Zapadnog Balkana. Teme su uključivale tekući rad na programu vatrenog oružja u okviru INTERPOL-a i EMPACT-a te nove izazove sa vatrenim oružjem štampanim na 3D printerima. Učesnici su također razgovarali o važnosti uspostavljanja baze podataka o zapljenama i omogućavanju proaktivne razmjene njenih podataka kao svojevrsne mogućnosti za unapređenje regionalne saradnje kontakt tačaka za vatreno oružje. S ciljem pomoći relevantnim jedinicama za uviđaj lica mjesta u usklađivanju njihovih standardnih operativnih procedura (SOP) sa praksama koje promoviše Evropska mreža instituta za forenzičke nauke (ENFSI), ekspert SEESAC-a je predstavio nalaze i preporuke procjene krim-tehničkih kapaciteta provedene u jurisdikcijama Zapadnog Balkana.

U cilju dalje potpore službama krim policije u njihovim nastojanjima da se suprotstave nezakonitoj trgovini vatrenim oružjem, temeljem provedene procjene potreba kapaciteta krim policije u BiH za suzbijanje nezakonite trgovine i zloporabe vatrenog oružja, finalizirani su Standardne operativne procedure (SOP) i dostavljeni na odobrenje nadležnim tijelima, uključujući i BiH.

Osim toga, u okviru iste potpore, SEESAC je izvršio nabavku i isporuku opreme za službe krim policije u BiH uključujući: jedan ručni detektor eksploziva i narkotika, jedan server, mrežno pohranjivanje, deset personalnih računara, tri računarske radne jedinice i šest laptopa, osam ormarića za vatreno oružje, šest DSL kamera, jedan podzemni detektor metala, jedan ručni rendgenski skener, šest prijenosnih reflektora i četiri strujna produžna kabla dostavljeni su Federalnoj upravi policije; dva ručna detektora za eksplozive i narkotike, dva podzemna detektora metala, jedan ručni rendgenski skener, osam DSL kamera, jedan usporedni mikroskop i deset univerzalnih kompleta za očevid lica mjesta dostavljeni su Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Srpske, a Policiji Brčko distrikta jedan komparativni mikroskop. **Ukupna vrijednost isporučene opreme iznosi 513.265,10 dolara.**

Zvanična primopredaja opreme donirane krim policijama u BiH bit će organizirana u prvoj polovini 2025. godine, u suradnji sa nadležnim tijelima.

Razvoj kapaciteta fokalnih točaka za vatreno oružje (engl. FFP)

Sukladno Izvješću o radu Radne skupina za uspostavu kontakt točke/čki za vatreno oružje u Bosni i Hercegovini koje je usvojeno na 33. sjednici Vijeća ministara BiH održanoj 20.12.2023. godine, izrađena je Odluka o formiranju međuresorne Radne skupine za izradu teksta Memoranduma o razumijevanju između nadležnih tijela u Bosni i Hercegovini o uspostavi kontakt točke za vatreno oružje u Bosni i Hercegovini. Ova Odluka je 31.7.2024. godine upućena na usvajanje Vijeću ministara BiH.

Nastavljena je podrška u operacionalizaciji ovih fokalnih točaka, kao ključnih analitičkih jedinica za potporu istragama kaznenih djela u svezi sa vatrenim oružjem, kroz savjetodavnu potporu, procjene i aktivnosti na razvoju kapaciteta.

U suradnji sa EMPACT FIREARMS, organiziran je regionalni sastanak o istragama u predmetima nezakonite trgovine vatrenim oružjem u Beogradu od 26. do 27. ožujka/marta 2024. Sastanak je organiziran u cilju potpore provedbi EMPACT-ovih Dana zajedničke akcije u jugoistočnoj Evropi (JAD SEE) 2024. Cilj sastanka je bio da se identificiraju i podrže relevantne istrage o trgovini vatrenim oružjem koje su pokrenute tijekom ili su rezultat operativne faze JAD SEE 2023 koju je SEESAC podržao u posljednjem kvartalu 2023. godine. Tijekom sastanka učesnici su razmotrili radnje provedene na temelju prikupljenih obavještajnih saznanja, analizirani su preliminarni rezultati i razgovarano je o novim istragama. Bosnu i Hercegovinu su predstavljala tri učesnika iz Direkcije za koordinaciju policijskih tijela (DKPT), Ministarstva unutrašnjih poslova RS-a i Federalne uprave policije.

SEESAC je pružio podršku u provođenju cyber patrola u okviru operativne faze EMPACT-ovih Dana zajedničke akcije u jugoistočnoj Evropi (JAD SEE), održane u Sarajevu od 21. do 26. listopada/oktobra 2024. godine. Osigurano je učešće po jednog predstavnika ispred jedinica za cyber sigurnost i po jednog tužitelja iz svake jurisdikcije Zapadnog Balkana, uključujući BiH. Nadalje, SEESAC je podržao uspostavljanje uvjeta za rad cyber patrola (četiri bežične pristupne točke internetu, brza internetska veza, mobilni uređaji sa sim karticama i VPN nalozi za sve učesnike). Tokom ove aktivnosti, cyber patrola su identifikovale 55 meta i pripremile upitnik koji će biti dostavljen tužiteljima u svezi sa specifičnostima zakonodavstva iz njihove nadležnosti. Sveukupno, EMPACT Dani zajedničke akcije rezultirali su 796 lišavanja slobode, pokretanjem 316 istraga i zapljenom 442 komada oružja.

U cilju daljeg unapređenja kapaciteta službi krim policije širom jugoistočne Europe, organizovana je obuka na temu obavještajnog rada temeljem otvorenih izvora (OSINT) za devet službenika Federalne uprave policije. Obuka je održana u Sarajevu od 22. do 24. srpnja/jula 2024. godine. Trodnevni trening je bio fokusiran na osposobljavanje polaznika sa potrebnim vještinama i znanjima za efikasno korištenje OSINT alata i tehnika. Dnevni red je uključivao sveobuhvatan pregled metoda pretraživanja interneta, izvora podataka i mrežnih istraga. Polaznici su upoznati sa najboljim praksama u ovim oblastima, pomažući im da unaprijede svoje sposobnosti u prevenciji i istragama kaznenih djela.

Od 2. do 6. rujna/septembra 2024. godine, organizirana je analitička obuka za kontakt točke za vatreno oružje u Sarajevu, u odgovoru na istražne potrebe agencija za provedbu zakona u BiH po pitanju vatrene oružja. Polaznici su bili uključeni u interaktivne sesije posvećene unapređenju istražnih vještina kombiniranjem teorijskih znanja sa praktičnim vježbama. Ključne teme uključivale su prikupljanje podataka, analizu obavještajnih podataka, podršku istragama vezanim za vatreno oružje, prekogranične istrage i nove prijetnje. Diskusije su također obuhvatile izazove kao što su trgovina vatrenim oružjem, praćenje i nove prijetnje 3D

štampanog oružja. U obuci je učestvovalo šesnaest predstavnika iz niza agencija za provođenje zakona u BiH.

Druga dva događaja okupila su predstavnike fokalnih točaka za vatreno oružje iz cijelog Zapadnog Balkana u Crnoj Gori od 3. do 5. prosinca/decembra 2024. godine: Godišnji regionalni sastanak fokalnih točaka i obuka na temu „Skeniranje horizonta i visoko vrednovane mete“. Sastanak fokalnih točaka je uključivao radionicu na kojoj je SEESAC predstavio nacrt regionalne procjene prijetnji, uključujući povratne informacije sa prošlogodišnje radionice. Diskusije su se fokusirale na trenutni status i funkcionalnost ovih točaka u svim jurisdikcijama, baveći se strukturnim okvirima, operativnim kapacitetima, izazovima, najboljim praksama i novim trendovima u nedozvoljenom posjedovanju, zloporabi i trgovini vatrenim oružjem. Prezentacije su održale i fokalna točka iz Švedske i carinske službe Švedske, razmjenjujući proaktivne i preventivne pristupe borbi protiv nasilja uz korištenje vatrenog oružja. Obuka Skeniranje horizonta i visoko vrednovane mete imala je za cilj unapređenje kapaciteta fokalnih točaka za vatreno oružje za rješavanje novih rizika, obrađujući teme kao što su korištenje radnih skupina, tehnike skeniranja horizonta, analiza sila uticaja i praktična primjena metodologija visoko vrednovanih meta. BiH su na oba događaja predstavljala tri učesnika.

U 2024. godini, finalizirano je i objavljeno izvješće o novim tehnologijama pod nazivom „3D tiskano vatreno oružje, postojeće stanje, izazovi i pristup agencija za provedbu zakona“. Izvješće pruža sveobuhvatne informacije o trenutnom stanju u svezi s prijetnjom od 3D tiskanog vatrenog oružja i kako bi ova prijetnja mogla utjecati na regiju Zapadnog Balkana u bliskoj budućnosti. Namijenjen je kao proizvod znanja koji će se koristiti za definiranje interventnih strategija i politika na operativnoj i strateškoj razini. Sadrži preporuke za policijska tijela i pravosuđe, primjere i najbolje prakse. Izvješće je distribuirano relevantnim akterima, predstavljen na različitim regionalnim sastancima i dostupan je na zahtjev.

Razvoj kapaciteta jedinica za očevid lica mjesta

Izrađeni su akcijski planovi za pripremu ISO/IEC 17020:2012 akreditacije za inspekcijsko tijelo za očevid lica mjesta za pet jurisdikcija. Akcijski planovi su izrađeni kako bi se osnažili kapaciteti relevantnih jedinica za provedbu očevida lica mjesta i pripremili za mogućnost akreditacije prema ISO/IEC 17020:2012 standardu. Temelje se na nalazima sveobuhvatne procjene potreba jedinica za očevid lica mjesta, okončanih u posljednjem kvartalu 2022. i prvom kvartalu 2023. godine.

Nadovezujući se na analizu nedostataka provedenu u posljednjem kvartalu 2023. godine, a koja je upoređivala standardne operativne procedure (SOP) jedinica za očevid lica mjesta u jurisdikcijama Zapadnog Balkana s najboljim praksama Europske mreže instituta za forenzične nauke (ENFSI), finalizirano je izvješće koje sadrži nalaze, preporuke i usporednu tabelu. Predmetna izvješća su dostavljena nadležnim policijskim agencijama u Bosni i Hercegovini uoči Regionalnog sastanka službi krim policija u Sarajevu, 24. travnja/aprila

2024. godine. Na marginama sastanka regionalnih službi krim policija, SEESAC je organizirao tematski sastanak sa predstavnicima jedinica za očevid iz nadležnih agencija za provedbu zakona. Na sastanku su predstavljeni nalazi i usporedna tabela iz analize nedostataka SOP-ova jedinica za očevid lica mjesta u svjetlu najboljih praksi ENFSI-ja. Pored usporedne tabele, diskusije su uključivale preporuke za izmjenu postojećih SOP-ova u ovoj oblasti i dostupnost dalje podrške za provedbu. Bosnu i Hercegovinu su predstavljala četiri predstavnika relevantnih agencija uključujući SIPA-u, Policiju Brčko distrikta i entitetska ministarstva unutrašnjih poslova (Federacije BiH i Republike Srpske).

Smjernice za izradu priručnika kvalitete za inspeksijska tijela za očevide sukladno ISO/IEC standardom 17020:2012 prevedene su na lokalne jezike (uključujući i b/c/h/s) i dostavljene relevantnim institucijama u jurisdikcijama Zapadnog Balkana. Svrha ovih Smjernica je da pomognu relevantnim vlastima u izradi priručnika za sistem upravljanja kvalitetom (QMS) koji definira interna pravila organizacije i obično uključuje politike, priručnike, procedure i radne upute potrebne za akreditaciju prema ISO/IEC 17020:2012. Smjernice su dostavljene relevantnim institucijama u BiH.

Projekat „Unapređenje kapaciteta agencija za provedbu zakona u oblasti malog oružja i lakog naoružanja” (eng. Law Enforcement Agencies’ Development in Small Arms and Light Weapon’s Control - LEAD

Nadležni organi u BiH, u saradnji sa UNDP u BiH, su započeli implementaciju vrlo kompleksnog i zahtjevnog projekta LEAD. Projekat je zvanično započeo 6.12.2023. godine, ali su implementacijske aktivnosti započele od siječnja/januara 2024. godine. Projekat se sastoji od 11 različitih aktivnosti (uz dvije podaktivnosti) te za cilj ima konsolidiranje postojećih aktivnosti i rezultata drugih realiziranih inicijativa, uključujući projekte koje je realizirao UNDP u Bosni i Hercegovini u prethodnom periodu³. Načelno, projekat se nadovezuje na prethodno pruženu potporu za unapređenje kapaciteta relevantnih agencija za provedbu zakona, kao i za olakšavanje suradnje u okviru samog sektora sigurnosti te između sektora sigurnosti i nadležnih tužiteljstava. Pored toga, u okviru ovog projekta će se intenzivirati pristup „odozdo prema gore“ te prebaciti naglasak sa tradicionalnih aktivnosti podizanja svijesti na struktuiranju komunikaciju sa odgovarajućim grupama u zajednici kroz angažiranje organizacija civilnog društva u oblasti vezanoj za kontrolu SALW-a. Konačno, projekat integrira rodnu perspektivu u sve predviđene aktivnosti nadovezujući se na rezultate komplementarnih projektnih intervencija. Projekat je planiran na osnovu kontinuiranog praćenja tekućih inicijativa te u bliskoj suradnji sa KO SALW u BiH i u potpunosti je usklađen sa Strategijom za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini (Strategija BiH za kontrolu SALW-a)⁴ kao i Mapom puta.

³ CIAT – Borba protiv nezakonite trgovine oružjem, HALT – Sprečavanje ilegalne trgovine i prometa oružjem u BiH, PILLAR+ - Prevencija i smanjenje posjeda ilegalnog oružja u Bosni i Hercegovini i DIRC – Digitalizacija i institucionalna i regionalna saradnja

⁴https://www.vijeceministara.gov.ba/akti/prijedlozi_zakona/default.aspx?id=35106&langTag=hr-HR

U 2024. godini, u suradnji sa KO SALW, UNDP u BiH je u okviru projekta LEAD realizirao slijedeće aktivnosti:

Završen je postupak javne nabavke specijalizirane opreme za detekciju SALW-a (26 mjerača gustoće materijala) za 14 policijskih tijela u BiH (SIPA, FUP, MUP RS, 10 kantonalnih MUP-ova te Policiju Brčko distrikta BiH) ukupne vrijednosti od preko 350.000 KM (bez PDV-a). Potreba za nabavkom ove opreme je identificirana kroz sastanke KO SALW u BiH kao i kroz dobijene suglasnosti za nabavku ove opreme od strane svih prethodno navedenih 14 policijskih tijela putem direktne komunikacije. Odabran je najbolji ponuđač, potpisan je ugovor i oprema je u fazi isporuke UNDP-u u BiH, dok će se primopredaja opreme između UNDP-a i policijskih agencija obaviti tokom 2025. godine. Također, nabavljena je i isporučena dodatna oprema manje vrijednosti za potrebe Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske - replike oružja za potrebe obuke na Policijskoj akademiji MUP-a RS.

Uspješno su organizirana tri sastanka balističkih stručnjaka iz BiH i Srbije u koordinaciji sa UNDP-om Srbije (zajednička aktivnost UNDP u BiH i UNDP u Srbiji), sa učešćem 14 stručnjaka iz dvije zemlje i sastancima u tri balističke laboratorije - u MUP-u Republike Srbije, MUP-u Republike Srpske (MUP RS) i Federalnoj upravi policije (FUP). Prvi sastanak održan je u Beogradu, drugi sastanak u Sarajevu, dok je treći sastanak održan u Banjoj Luci. Fokus sastanaka bio je na razmjeni najboljih iskustava, zajedničkom rješavanju pitanja vezanih za potrebnu opremu, unapređenju procedura i ukupnim zahtjevima za akreditiranje odnosno dodatno akreditiranje određenih balističkih ispitivanja.

Projektni tim je angažirao eksperta koji je izvršio analizu trenutnih kapaciteta četiri balističke laboratorije u BiH (Agencija za forenzična ispitivanja i vještačenja, dvije entitetske balističke laboratorije u MUP-u RS i FUP-u te laboratorija u Brčko distriktu BiH) uključujući identifikaciju potrebne opreme za dvije entitetske balističke laboratorije, u okviru sredstava dostupnih za ovu projekt aktivnost. Raspisan je tender za nabavku opreme za dvije entitetske balističke laboratorije, uz prethodno dobijenu saglasnost od MUP-a RS i FUP-a za definiranu opremu kao i specifikaciju iste.

Nakon identificiranja relevantnih zainteresiranih strana odnosno odgovarajućeg osoblja, UNDP u BiH je u suradnji sa UNDP u Srbiji organizirao sastanak stručnjaka za požare-eksplozije-havarije iz BiH i Srbije u Sarajevu, u cilju razmjene iskustava kao i organiziranja rada po ovoj liniji rada u obje zemlje. Sastanku su iz Bosne i Hercegovine prisustvovali predstavnici Agencije za forenzična ispitivanja i vještačenja, MUP-a RS i FUP-a dok su kolege iz Republike Srbije bile predstavnici iz MUP-a Republike Srbije. Ovo je bio prvi od predviđena dva sastanka u okviru projekta (planirano je da se drugi sastanak održi u Republici Srbiji u 2025. godini).

U cilju jačanja digitalnih kapaciteta policijskih agencija unutar Federacije BiH, UNDP IT stručnjak je analizirao slabosti postojećih sistema za vođenje evidencija o oružju u legalnom posjedu građana, a koje koriste 10 kantonalnih policijskih uprava kao i FUP. Kroz terenske

posjete u nekoliko kantonalnih policijskih uprava, UNDP-ov stručnjak je ocijenio funkcionalnost i nedostatke sistema koje administrira FUP. Temeljem ove procjene te dostupnih sredstava u okviru projekta, UNDP je pripremio nacrt Radnog zadatka odnosno nacrt tenderskog dokumenta radi angažiranja IT firme koja će razviti potpuno novu aplikaciju za vođenje evidencija o oružju u legalnom posjedu građana kako bi se omogućilo efikasnije vođenje evidencija vezanim za oružje u legalnom posjedu. Nacrt tenderskog dokumenta je predmetom detaljnje analize svih zainteresiranih strana. Očekuje se da će početkom 2025. Radni zadatak dobiti suglasnost svih relevantnih policijskih tijela u FBiH godine te da se tender za odabir IT kompanije za izradu novog aplikativnog rješenja objavi odmah nakon dobijanja suglasnosti.

Nastavilo se sa organiziranjem zajedničkih vježbi između policijskih službenika iz različitih policijskih agencija u BiH te službenika UINO, a uz prisustvo predstavnika Tužiteljstva BiH. Ove vježbe su unaprijedile vještine policijskih službenika u sprječavanju, otkrivanju i adekvatnom procesuiranju kaznenih djela ilegalne trgovine SALW-om. Organizirane su četiri domaće zajedničke vježbe uz učešće 99 policijskih i carinskih službenika (17 žena i 82 muškarca), kao i 10 instruktora iz ITA i različitih policijskih agencija. Također, organizirane su dvije međunarodne zajedničke vježbe koje su okupile policijske i carinske službenike iz BiH i Crne Gore. Prva vježba je održana u Međugorju, dok je druga održana u Ulcinju u Crnoj Gori, uz učešće ukupno 69 policijskih i carinskih službenika kao i tužitelja iz obje zemlje (8 žena i 61 muškarac).

Angažirana su dva policijska stručnjaka iz BiH s ciljem razvoja smjernica za adekvatno postupanje po kaznenim djelima vezanim za SALW za policijske kadete na policijskim akademijama u zemlji, a na temelju SOP-a za aktivne policijske službenike razvijene tijekom prethodnih projekata koje je proveo UNDP u BiH. Izrađen je nacrt Smjernica te održan sastanaka sa predstavnicima Policijske akademije FMUP-a kao prvi u nizu planiranih sastanaka sa institucijama za obrazovanje policijskih kadeta u BiH. Smjernice će koristiti policijske akademije odnosno relevantne institucije za policijsku obuku u BiH kao dio njihovog osnovnog obrazovanja.

U cilju unaprijeđenja operativne suradnje i kvaliteta istraga vezanih za SALW, a kao podrška agencijama za provedbu zakona i tužiteljstvima, organizirano je pet odvojenih sastanaka sa svim nadležnim tužiteljstvima u BiH, angažujući predstavnike iz pet okružnih tužiteljstava RS (uključujući Specijalnog tužitelja), te deset kantonalnih tužiteljstava, uz prisustvo i moderiranje predstavnika Tužiteljstva BiH. Ovi sastanci su poslužili kao platforma za raspravu i identificiranje najboljih praksi, nedostataka prilikom istražnih radnji kao i izazova u istražnim postupcima vezanim za kaznena djela SALW-a. Posljedično, kreiran je radni dokument koji će poslužiti kao temelj za razvoj Priručnika o pravilnim/adekvatnim postupanjima policijskih službenika sukladno zakonima o kaznenom postupku i drugim relevantnim zakonskim i podzakonskim aktima po kojima postupaju policija, uključujući suradnju sa tužiteljima, usmjeren na efikasniju istragu i procesuiranje kaznenih djela vezanih za SALW. Ovaj radni dokument uključuje pregled identificiranih nedostataka, kao i set

smjernica i najboljih praksi za policiju u istragama odnosno dokumentiranju kaznenih djela vezanih za SALW.

U potpori Koordinacijskom odboru Ministarstva sigurnosti BiH zaduženom za provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova, a nakon pozitivnog pismenog očitovanja Ministarstva sigurnosti BiH iz veljače/februara 2024. godine u svezi učešća u UNDP-ovom programu Pečat rodne ravnopravnosti (Gender Equality Seal - GES) za javne institucije koji se provodi širom svijeta, UNDP u BiH je organizirao informativni sastanak kao i prve zvanične sastanke za članove Koordinacijskog odbora po pitanju koncepta GES-a i svih faza procesa koje Ministarstvo treba da prođe, kao i preduzimanja prvih konkretnih koraka u ispunjavanju obveza iz programa GES-a odnosno dobijanja certifikata usklađenosti sa standardom programa GES i odgovarajuće medalje u okviru ovog procesa. Pored predstavnika UNDP-ovog LEAD projektnog tima, sastancima i aktivnostima koje je vodila konsultantica za GES angažovana od strane UNDP u BiH su prisustvovali i fokalna točka za rodnu ravnopravnost UNDP-a kao i predstavnici Agencije za ravnopravnost spolova BiH.

Kao još jedan dio komponente projekta koji promovira rodnu ravnopravnost u oblasti SALW-a, u saradnji sa UNDP u Srbiji (kao zajednička aktivnost UNDP u BiH i UNDP u Srbiji), kroz projekt LEAD su organizirana dva sastanka koja su okupila tri udruženja policijskih službenica uključenih u projekat: dva udruženja žena policijskih službenica iz BiH (Udruženje „Mreža policijskih službenica“ koja uključuje policijske službenice iz 15 policijskih agencija u BiH, Mreža žena policijskih službenika Republike Srpske (RS WPON)) te jedno udruženje iz Republike Srbije - Mreža žena Ministarstva unutarnjih poslova Republike Srbije. Prvi sastanak je održan u Beogradu u svibnju/maju 2024. godine, dok je drugi sastanak održan u Sarajevu u listopadu/oktobru 2024. godine na kojem je prisustvovao i predsjedatelj KO SALW-a u BiH. Tema sastanaka su bile diskusije o različitim izazovima i razmjeni najboljih praksi u vezi sa radom udruženja kao i aktivno učešće žena u politikama vezanim za SALW, ulogu novinara u točnom izvještavanju o incidentima porodičnog nasilja koji uključuju SALW (koji prvenstveno utiču na žene), kao i protekle i tekuće inicijative UNDP-a koje se bave rodnim aspektima kontrole SALW odnosno pisanje projekata i načina apliciranja za dobijanje sredstava od međunarodnih organizacija za svoje aktivnosti. Jedan od rezultata sastanka u Sarajevu je bilo i učešće predstavnica udruženja iz BiH na sastanku KO SALW-a u BiH na kojem se usaglašavao Akcijski plan za kontrolu SALW-a u BiH za period 2025-2027. godina, predlaganje određenih rješenja i diskusija o rodnim aspektima predloženog Akcijskog plana.

Predstavnice oba udruženja iz BiH su prisustvovala 3. konferenciji u organizaciji Mreže žena u policiji Republike Srbije pod nazivom „Od izazova do snage – Reci NE nasilju u svim oblastima života“. Na konferenciji su, pored predstavnica zemlje domaćina i predstavnica 2 udruženja iz BiH, učestvovala predstavnice još 8 udruženja policijskih službenica iz isto toliko zemalja te je usvojena i Deklaracija o suradnji i unapređivanju položaja žena i mreža žena u policiji u Europi.

HERMES - Jačanje kapaciteta za sprječavanje i suzbijanje nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem, dijelovima, komponentama i municijom u poštanskim paketima

Prva faza regionalnog projekta HERMES, koja je završena krajem 2023. godine, imala je za cilj jačanje kapaciteta za sprječavanje i suzbijanje nezakonite trgovine vatrenim oružjem, dijelovima, komponentama i municijom u poštanskim paketima. Fokus prve faze bio je usmjeren na poboljšanje regulatornog okvira (Standardne operativne procedure (SOP) i Memorandum o razumijevanju (MoU)) za suzbijanje trgovine vatrenim oružjem, dijelovima, komponentama, municijom i eksplozivima kao i poboljšanje sposobnosti za otkrivanje trgovine vatrenog oružja.

Tijekom 2024. godine, nastavljene su aktivnosti od kojih se izdvajaju:

- nakon potpisivanja Memoranduma, uz potporu UNODC, formirana je Radna skupina. UNODC je podržao održavanje sastanaka radne skupine tijekom 2024. Godine. Na nekoliko sastanaka prisustvovali su i predstavnici nadležnih policijskih agencija (MUP RS, MUP KS i MUP HNK).
- Podržane se aktivnosti u svezi sa istragom slučaja otkrivanja ilegalne trgovine dijelova vatrenog oružja iz BiH u druge zemlje (predmet "Nevada"). Tako je, tokom srpnja/jula mjeseca 2024. UNODC je organizirao regionalni sastanak između Federalne uprave policije i predstavnika policijskih i carinskih institucija iz Srbije, Makedonije i Albanije u cilju razmjene operativni informacija kao potpora istrazi ilegalne trgovine dijelovima vatrenog oružja koja se vodi u BiH. Sastanku su pored regionalnih predstavnika prisustvovali i predstavnici UINO i BH Pošte.
- UNODC je podržao i organizirao učešće predstavnika UIO BiH na sastanku Radne skupine za vatreno oružje vezano za provedbu Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala rezolucijom 5/4, pod nazivom "Nedozvoljena proizvodnja i trgovina vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama i municijom" u Beču.

Aktivnosti u okviru druge faze projekta Hermes, koji ima za cilj suzbijanje trgovine vatrenim oružjem, njegovim dijelovima, municijom i eksplozivom u ekspresnim i poštanskim paketima, fokusirane su na rješavanje potreba za specijaliziranom opremom i potrebu za specijaliziranom obukom o identifikaciji rendgenskih snimaka vatrenog oružja i analizi rizika. Ove potrebe identificirane su sveobuhvatnim procesom procjene, koji je UNODC sproveo u cilju identificiranja nedostataka kao i koje su identificirali stručnjaci francuske carine tijekom njihovih terenskih posjeta svim jurisdikcijama Zapadnog Balkana.

Pojačane su K9 sposobnosti agencija za provođenje zakona za otkrivanje SALW-a, municije i eksploziva

U proteklom periodu, nabavljeno je i donirano jedanaest vozila za prijevoz službenih policijskih pasa (K9), a tijekom 2024. godine, izvršena je donacija opreme za K9 jedinice u

BiH. Ove donacije su unaprijedile kapacitete K9 jedinica za provedbu zakona u otkrivanju vatrenog oružja i eksploziva. Donacija je uručena K9 jedinicama Granične policije BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), Policije Brčko distrikta BiH, MUP-a Republike Srpske, Federalne uprave policije, te ministarstava unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona, Unsko-sanskog kantona i Zeničko-dobojskog kantona.

Pripremljen je draft Master plana za optimizaciju policijskih K9 kapaciteta u BiH koji mapira, utvrđuje redoslijed za sve K9 kapacitete kojima je potrebna potpora. Finaliziran je i zvanično predstavljen dokument "Smjernice za korištenje K-9 službenih pasa", kao i priručnik za obuku i trening službenih pasa.

Kada su u pitanju aktivnosti poboljšanja K9 infrastrukture, Misija OSCE je pokrenula aktivnosti unaprijeđenja infrastrukture u K9 jedinicama u BiH.

Pored navedenog, podržano je učešće 7 policijskih službenika iz BiH na Regionalnom K9 programu certifikacije FRONTEx-a.

Uspostavljena je suradnja sa Nacionalnim centrom za obuku pasa Žandarmerije (CNICG) u Gramat-u u Francuskoj i u sklopu suradnje u planu je potpora za 3 policijska službenika iz BiH, koji će proći specijaliziranu obuku. Tijekom 2024. organizirana je studijska posjeta pomenutom centru za rukovoditelje K9 jedinica iz BiH (Policija BD BiH, Granična policija, Federalna uprava policije, MUP Kantona Sarajevo i MUP Republike Srpske).

U prosincu/decembru 2024 godine, u suradnji sa implementacijskim partnerom, organizirano je prvo Takmičenje K9 jedinica iz Bosne i Hercegovine. Na takmičenju su učestvovala K9 jedinice iz različitih dijelova BiH, koje imaju ključnu ulogu u sprječavanju i otkrivanju brojnih kaznenih djela. Timovi su se takmičili u četiri discipline: poslušnost, detekcija droge, detekcija vatrenog oružja i detekcija eksploziva

Okvir za deaktivaciju SALW-a

Koordinirane su aktivnosti sa KO SALW BiH i korisničkim agencijama za provedbu zakona po pitanju:

1. razvoja i operacionalizaciji zakonodavnog i regulatornog okvira za deaktivaciju SALW-a u BiH;
2. nacрта regulatornog okvira u BiH. Kao dio Radne skupine za usklađivanje zakona o vatrenom oružju u BiH, projekat SALW podržava uspostavu poboljšanih standarda za deaktivaciju širom BiH, kroz unapređenje relevantnih zakona na svim razinama vlasti.

Tijekom 2024. godine finalizirani su radovi na objektu za deaktivaciju-verifikaciju i certifikaciju vatrenog oružja u Tuzli, dok se završetak radova na objektu u Banja Luci-Zalužani očekuje u drugom kvartalu ove godine. Izvršena je i nabavka neophodne specijalizirane opreme za ova dva centra, koja će također biti isporučena i dostavljena tijekom drugog kvartala 2025 godine.

Uspostavljena je suradnja sa francuskom proof house iz Saint-Étiennea, a za 2025 godinu planirane su aktivnosti sa stručnjacima ove institucije na polju deaktivacije.

Šest policijskih službenika MUP Kantona 10 (2 policijske službenice i 4 policijska službenika) sudjelovalo je u EUFOR-ovoj obuci za verifikatora deaktivacije SALW-a „DEACT II/2024“, održanoj od 11. do 15.11.2024. godine u vojarni OS BiH u Travniku.

Poboljšani su kapaciteti agencija za provedbu zakona za skladištenje SALW-a i municije

Unaprijeđeni su skladišni kapaciteti i instalirani sistemi nadzora na 10 lokacija, 5 u Federaciji BiH i 5 u Republici Srpskoj (ukupno 24 prostorije). Također, tijekom 2024. isporučen je namještaj i oprema za 10 policijskih skladišta SALW-a. U bliskoj suradnji sa svim policijskim agencijama u BiH, finalizirane su Smjernice za upravljanje malim oružjem i lakim naoružanjem u policijskim tijelima u BiH. Ovaj dokument zvanično je predstavljen i podijeljen policijskim agencijama u BiH. Temeljem ovih dokumenata Projekat je organizirao i proveo dvije stručne obuke (osnovnu i naprednu) za 15 predstavnika agencija za provedbu zakona na temu fizičke sigurnosti i upravljanje zalihama policijskog SALW-a. Cilj ovih obuka bio je da instruktori usvoje potrebna znanja i vještine za učinkovito izvođenje obuke o upravljanju SALW-om unutar njihovih agencija. Pored navedenog, započeli smo aktivnosti na potpori održivosti rezultata Projekta kroz iniciranje prilagodbe jednog skladišta SALW u Zalužanima (Banja Luka) u vezi s potrebom izgradnje drenažnog sistema na ovoj lokaciji.

U Bosni i Hercegovini je postignut značajan napredak u upravljanju i sigurnosti prostorija policijskih organa za čuvanje dokaza. Projekat je podržao unapređenje prostorija za dokaze pri Direkciji za koordinaciju policijskih tijela (DKPT), terenskoj kancelariji Granične policije i Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA). Do kraja siječnja/januara 2024., nakon niza poboljšanja, ove prostorije za dokaze su ponovno u cijelosti funkcionalne. Nadogradnja je uključivala renoviranje prostorija, ugradnju novih protuprovalnih vrata sa instalacijama kontrole pristupa, sistema nadzornih kamera, te isporuku i ugradnju stalaža i ormarića za oružje. Svi radovi su završeni do kraja prosinca/decembra 2023. godine, a prostorije su formalno predate nadležnim agencijama.

U cilju jačanja kapaciteta vlasti na Zapadnom Balkanu i Moldaviji za upravljanje i nadzor municije, SEESAC je organizirao Regionalnu radionicu o upravljanju oružjem i municijom 8. i 9. listopada/oktobra 2024. godine u Tirani. Radionica je okupila predstavnike oružanih snaga i ministarstava obrane jurisdikcija Zapadnog Balkana i Moldavije, uključujući BiH, kao i međunarodne partnere partnerima koji rade na fizičkoj sigurnosti i upravljanju zalihama oružja i municije u jugoistočnoj Europi, uključujući *Enhancing Human Security* – ITF Slovenija, američki Stejt department, Biro za političko-vojna pitanja, Ured za uklanjanje i smanjenje oružja - US DoS PMWRA/MANPADS Task Force, OSCE i RACVIAC.

Unaprijeđenje informacijskih sistema za kontrolu SALW-a

Uz podršku lokalnih IT eksperta, provedena je procjena i analiza postojećih softvera baza podataka u policijskim strukturama BiH, s fokusom na identifikaciju mogućnosti prilagodbe postojećih softverskih rješenja ili razvoja novih. Konzultanti su razvili draft model

softverskog alata (ST) koji će služiti kao baza podataka i platforma za praćenje, omogućavajući prikupljanje, razmjenu i analizu informacija vezanih za SALW. Također, pripremljen je draft ToR-a (Terms of Reference) za dizajn softverskog alata, koji detaljno opisuju funkcionalne i tehnološke zahtjeve.

Dio njihovih zadataka bio je pružanje podrške u postupcima nabavke, uključujući tehničke savjete za odabir pružatelja usluga za razvoj softverskog alata, uz osiguranje tehničke izvedivosti i isplativosti. Organiziran je radni sastanak Radne skupine za razvoj softvera kako bi analizirali potrebe korisnika i osigurali koordiniranje s relevantnim institucijama. Dodatno, analizirali su trenutno ICT okruženje u BiH kako bi identificirali zajedničke karakteristike mreža i alata za harmoniziranje metodologija, interoperabilnost podataka i razmjenu informacija.

Pripremljeno je i izvješće koji uključuje detaljne nalaze o postojećem softveru, predložene modele softverskog alata (ST) te identificirane tehničke, pravne i organizacijske zahtjeve za implementaciju. IT konsultanti koje je angažirao OSCE će dostaviti svim korisnicima pomenuto izvješće početkom 2025. godine.

Kontrola kretanja naoružanja i vojne opreme

Prema podacima iz evidencija MSBiH, u 2024. godini, je zaprimljeno i izdato 974 rješenja kojim se odobrava kretanje oružja i vojne opreme. Od tog broja rješenja za izvoz je bilo 579, a za uvoz 395. U 2023. godini je zaprimljeno i izdato 900 rješenja kojim se odobrava kretanje oružja i vojne opreme. U 2022. godini je zaprimljeno i izdato 834 rješenja kojim se odobrava kretanje oružja i vojne opreme.

Ukoliko se analiziraju gore navedeni podaci, evidentan je trend rasta izdatih odobrenja i to za **8,22 %** u odnosu na 2023. godinu.

Najviše podnesenih zahtjeva za izdavanje odobrenja u 2024. godini odnosi se na pet gospodarskih subjekata i to: Unis „Ginex“ d.d. Goražde 190 rješenja (uvoz: 11, izvoz: 179), Pretis d.d. Vogošća 135 rješenja (uvoz: 98, izvoz: 37), Igman d.d. Konjic 101 rješenje (uvoz: 29, izvoz: 72), Pobjeda Technology Goražde d.d. Goražde 80 rješenja (uvoz: 18, izvoz: 62) i AC Unity d.o.o. Goražde 64 rješenja (uvoz: 3, izvoz: 61).

Tijekom 2024. godine izdato je 471 prethodne suglasnosti za rješenja kojim se odobrava kretanje između entiteta, kantona i Brčko distrikta BiH. Poređenja radi, u 2023 godini je izdato 453 suglasnosti što je za 3,97 % manje nego u 2024. godini. U 2022 godini je izdato 405, u 2021. godini je izdato 369 suglasnosti kojima se odobrava kretanje oružja i vojne opreme unutar Bosne i Hercegovine između entiteta, kantona i entiteta i Brčko distrikta BiH, a za čiju su provedbu su nadležni entiteti, kantoni odnosno Brčko distrikt BiH. Analizom i praćenjem statističkih podataka primjećen je trend rasta iz godine u godinu. Osim što se kretanje između entiteta, kantona i Brčko distrikta BiH povećava, primjećena je i promjena gospodarskih subjekata koji trguju na teritoriji Bosne i Hercegovine u smislu pojave novih registriranih pravnih osoba.

Vanjskotgovinski promet malog oružja i lakog naoružanja

Praćenje međunarodnih standarda i usklađivanje domaće legislative u oblasti vanjskotrgovinskog prometa i proizvodnje oružja i vojne opreme obavlja se kontinuirano. Zakon o kontroli vanjskotrgovinskog prometa oružja i vojne opreme i roba posebne namjene kao i podzakonski propisi koji proizilaze iz ovog Zakona, usklađeni su sa trenutnim relevantnim međunarodnim dokumentima UN i EU kojima se rukovodi kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme kao i ograničavanje određenih vrsta konvencionalnog oružja.

Tako je u 2024. godini, izdato 43 dozvole za uvoz oružja i 9 dozvola za uvoz municije, odnosno za oružje – 9.107 komada i 3.235.540 komada municije. Kada je u pitanju izvoz Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH je izdalo za oružje 10 dozvola i 54 dozvole za izvoz municije odnosno izvezeno je 7.326 komada oružja i 4.692.998.368 komada municije.

Regionalno izvješće o izvozu oružja

Regionalni izvješće o izvozu oružja za 2022. godinu objavljen u decembru 2024. godine predstavljen je na sastanku regionalnih komisija za SALW održanom u Skoplju u decembru 2024. godine, Sjeverna Makedonija i javno je dostupan na engleskom jeziku na web stranici SEESAC-a.

Obilježavanje malog oružja i lakog naoružanja (SALW)

Također, prateći međunarodne standarde Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa uspješno provodi aktivnosti koje se odnose na obilježavanje malog oružja, lakog naoružanja i pripadajuće municije u skladu sa obavezama propisanim Zakonom. S tim u vezi, u evidenciji koju vodi Ministarstvo za obilježavanje SALW-a sa 31.12.2023. godine, evidentirano je 15.865 komada proizvedenog oružja i dijelova oružja te 9.562 pakiranja municije kao i 18.310 komada uvezenog oružja i dijelova oružja, te 854 pakiranja municije.

Sukladno preporukama iz Analitičkog izvješća uz Mišljenje Europske komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU, te uzimajući u obzir uspješnu implementaciju aktivnosti obilježavanja i registracije SALW-a u Oružanim snagama BiH, projekat kontrole malog oružja i lakog naoružanja (SALW) proveden je tijekom 2024. godine u okviru BiH AWE Masterplana, u suradnji sa Policijom Brčko distrikta, Ministarstvom unutaršnjih poslova Županije Posavske, Ministarstvom unutaršnjih poslova Kantona 10 i EUFOR-om. Cilj projekta bio je unapređenje sigurnosti i kontrole SALW-a kroz obilježavanje, registraciju i etiketiranje oružja u vlasništvu i pod nadležnošću policijskih agencija. U okviru projekta ostvareni su sljedeći ključni rezultati:

- Brčko Distrikt BiH
 - Obilježeno i registrirano SALW-a: 497
 - Etiketirano i registrirano SALW-a: 1050
- Posavska županija BiH
 - Obilježeno i registrirano SALW-a: 257

- Etiketirano i registrirano SALW-a: 312
- Kanton 10 do 31.12.2024
 - Obilježeno i registrirano SALW-a: 257
 - Etiketirano i registrirano SALW-a: 76

U suradnji s policijskim agencijama, Norveška narodna pomoć je organizirala obuke za korištenje opreme za obilježavanje i registriranje službenog naoružanja, čime je povećana transparentnost i smanjen rizik diverzije istog. Projekat je u potpunosti implementiran u Posavskom kantonu, gdje je svo službeno oružje obilježeno i registrirano sukladno dogovorenim smjernicama projekta. Proces upravljanja tim zalihama je digitaliziran i funkcionalan.

Potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju 15.11.2024. godine, Uprava policije Ministarstva unutarnjih poslova Kantona 10 započela je suradnju sa međunarodnom organizacijom Norveške narodne pomoći u cilju provođenja projekta „Unaprjeđenje mjera kontrole naoružanja u Kantonu 10“, a sukladno s „Projektom obilježavanja, registracije i etiketiranja malog oružja i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini“. U sklopu projekta održana je obuka za devet policijskih službenika (6 policijskih službenika i 3 policijska službenika) i jednog djelatnika Uprave policije (viši referent-logističar) o primjeni procesa registracije i obilježavanja službenog oružja te evidentiranju dokaznih predmeta u depozitu.

U suradnji s gore navedenim policijskim agencijama, Norveška narodna pomoć je podržala aktivnosti na sigurnom skladištenju zaplijenjenog i drugog oružja pohranjenog u policijskim depozitima. Projekat započet u Kantonu 10 biće uspješno okončan do veljače/februara 2025 godine, s istim nivoom provedbe i digitalizacije procesa.

Realiziranje ovog projekta predstavlja značajan doprinos jačanju sigurnosti, sprječavanju neovlaštene upotrebe i prometa oružja te usklađivanju sa međunarodnim standardima kontrole naoružanja. Nastavak ovih aktivnosti ključan je za daljnje jačanje kapaciteta policijskih i sigurnosnih agencija u BiH, kao i za harmonizaciju sa evropskim sigurnosnim politikama.

Tijekom studenog/decembra 2024. godine, provedena je UNSCAR monitoring misija iz UN-ovog Ureda za pitanja razoružanja (UNODA). Posjeta je organizirana u okviru NPA SALW projekta kako bi se pratila provedba aktivnosti i osigurala usklađenost s UNSCAR principima. Organizirano je niz aktivnosti, uključujući sastanke s predstavnicima MUP-ova korisnika projekta, predsjedateljem KO SALW, te predstavnicima EUFOR-a, ambasada i drugih međunarodnih organizacija aktivnih u polju kontrole SALW-a u BiH.

Nadzor nad gospodarskim subjektima koji se bave vanjskotrgovinskim prometom i proizvodnjom SALW-a

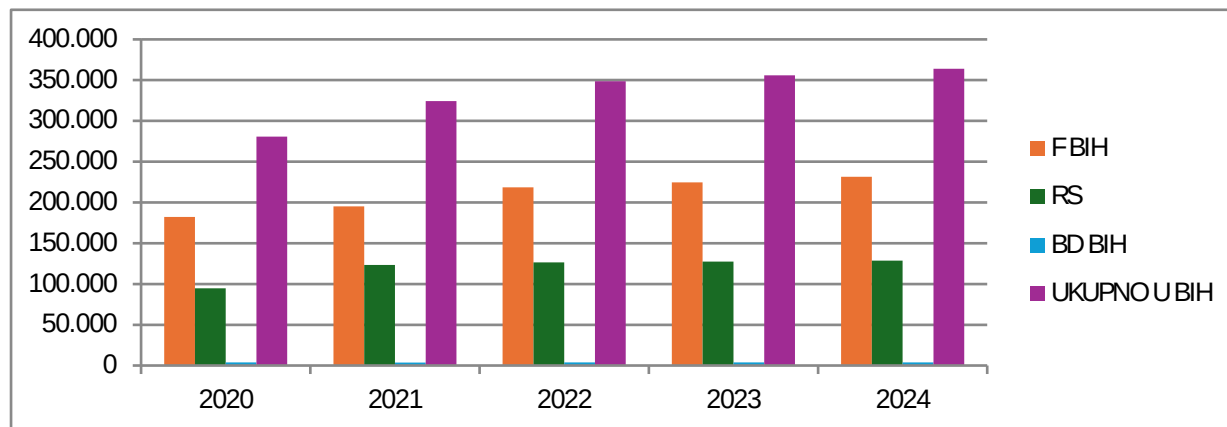
Tijekom 2024. godine Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH izvršilo je ukupno 99 redovnih i 4 vanredna inspeksijska pregleda kod pravnih osoba registriranih za proizvodnju naoružanja i vojne opreme.

Cilj 2. SMANJENJE PRISUSTVA NELEGALNOG SALW-a

Kordinacijski odbor za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja je tijekom 2024. godine, radio i na prikupljanju statističkih podataka o legalno registriranom oružju u BiH. Ova aktivnost je značajna iz razloga što je u BiH na snazi dvanaest zakona o oružju, zbog čega se podaci o tome vode na različite načine i sukladno različitim metodološkim pristupima.

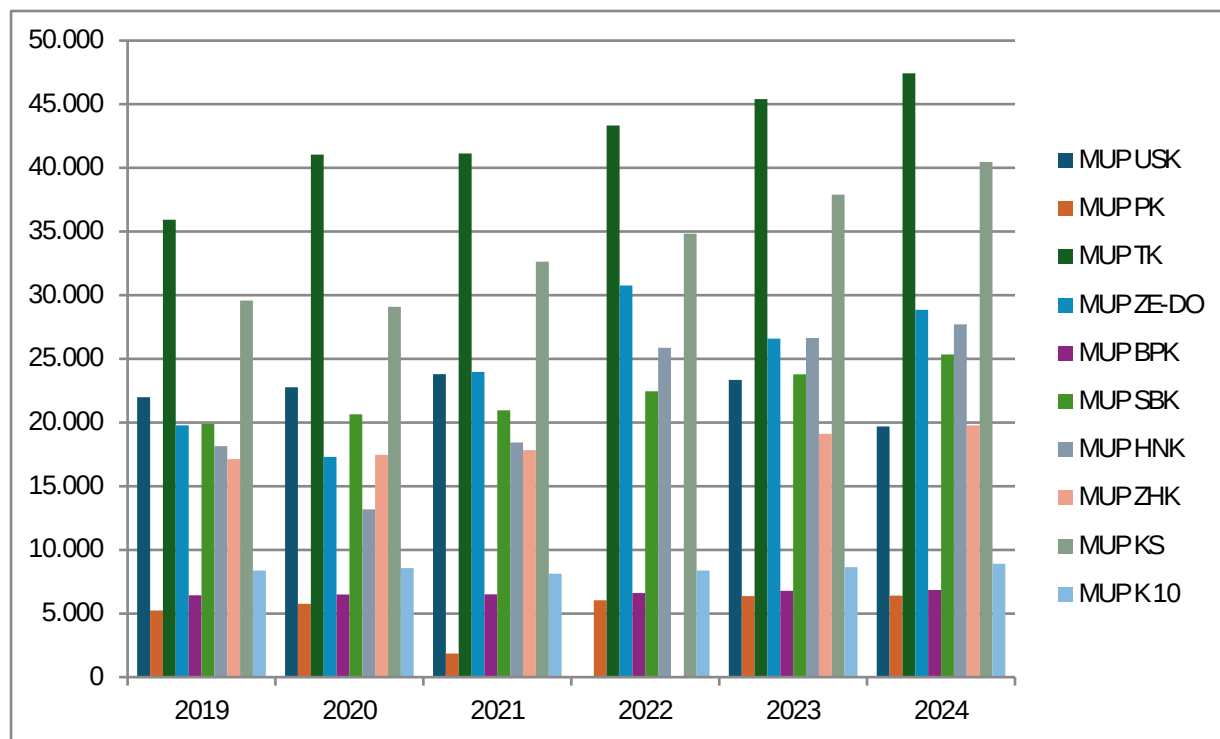
Ukupan broj registriranog oružja za 2019., 2020., 2021., 2022., 2023. i 2024. godinu

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
F BIH	182.508	182.338	195.268	218.442	224.586	231.431
RS	127.824	94.653	123.321	126.431	127.484	128.669
BD BIH	3.991	3.828	3.727	3.819	3.828	3.829
UKUPNO U BIH	314.323	280.819	324.316	348.692	355.888	363.929



Na sljedećoj tabeli prikazani su usporedni podatci za 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 i 2024 godinu o broju legalno registriranog oružja (entiteti, kantoni, Brčko distrikt BiH):

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
MUP USK	21.985	22.768	23.805	21.481	23.351	19.696
MUP PK	5.245	5.772	1.864	6.049	6.366	6.402
MUP TK	35.931	41.044	41.123	43.333	45.406	47.428
MUP ZE-DO	19.773	17.298	23.971	30.756	26.595	28.851
MUP BPK	6.439	6.502	6.505	6.609	6.785	6.853
MUP SBK	19.892	20.651	20.958	22.459	23.784	25.343
MUP HNK	18.148	13.186	18.440	25.875	26.636	27.711
MUP ZHK	17.131	17.460	17.836	18.659	19.109	19.773
MUP KS	29.585	29.085	32.633	34.836	37.903	40.462
MUP K 10	8.379	8.572	8.133	8.385	8.641	8.912
MUP RS	127.824	94.653	125.321	126.431	127.484	128.669
PBD BIH	3.991	4.112	3.727	3.819	3.828	3.829
UKUPNO U BIH	314.323	280.819	324.316	348.692	355.888	363.929



Slika 1. Broj legalnog oružja u FBIH po kantonima

Projekat „Prevenција i smanjenja prisustva nelegalnog oružja u Bosni i Hercegovini (eng. Prevention and Illicit Arms Reduction in Bosnia and Herzegovina - PILLAR)

Projekat PILLAR je implementiran u periodu siječanj/januar 2021. – 30. travanj/april 2024 godine.

Cilj projekta je bio provesti sveobuhvatan pristup podizanju svijesti među stanovništvom o opasnostima nezakonitog posjedovanja vatrenog oružja, te edukaciji o prepoznavanju individualnih i kolektivnih prijetnji sigurnosti. Osim toga, projekat je doprinjeo promjeni ponašanja i sveobuhvatnom razumijevanju prijetnji koje malo oružje i lako naoružanje (SALW) predstavlja unutar porodica, zajednica i društva u cjelini.

Tijekom 2024. godine, projekat je bio fokusiran na provedbu trećeg vala opće kampanje za podizanje svijesti (što je ujedno bio i zadnji val kampanje) pod nazivom "Poštuj život, ne oružje". Kampanja je imala za cilj povećati svijest na nivou cijele zemlje u vezi razarajućih posljedica i prijetnji koje nezakoniti SALW predstavlja za širu javnost, a posebno za ranjive grupe (žene, djecu, mlade muškarce). **Treći val kampanje je bio fokusiran na dobrovoljnu predaju SALW-a u nelegalnom posjedu. Ovo je rezultiralo dobrovoljnom predajom 375 komada dugih i kratkih cijevi, 19.367 komada municije i 216 komada eksplozivnih naprava.**

Nastavljajući praksu uspostavljenu tijekom prethodnih aktivnosti, projekat je osigurao intenzivno prisustvo na svim oblicima medija kako bi se osigurao adekvatan doseg do ciljanog stanovništva. U bliskoj koordinaciji sa 12 nadležnih policijskih agencija, projekat je planirao i organizirao 13 promotivnih događaja tijekom ovog vala kampanje u odabranim gradovima i zajednicama širom Bosne i Hercegovine.

Iako su postojala ograničenja u dobivanju preciznih podataka o dosegu kampanje zbog nedostatka tržišno integriranih istraživanja koja bi pružila točne podatke o kombiniranju medija korištenih u zemlji, utjecaj na ciljnu publiku ostao je značajan, kao što je bio slučaj i u prva dva vala kampanje (implementirana u toku 2023 godine). Procijenjeni doseg trećeg vala kampanje iznosio je nešto više od 84% ciljne grupe u zemlji. To se prevodi na više od 2,3 miliona osoba starijih od 18 godina koje su obuhvaćene trećim valom kampanje.

Regionalna radna skupina za podizanje svijesti

Regionalna radna skupina za podizanje svijesti na Zapadnom Balkanu (engl. RAR Task Force) oformljena je od strane SEESAC-a 2022. godine, s ciljem da doprinese različitosti u načina korištenja podizanja svijesti, a kako bi se povećali operativni kapaciteti ključnih aktera za provedbu svih segmenata kampanja podizanja svijesti, uključujući njihovo osmišljavanje, upravljanje, monitoring i evaluaciju kao i druge aspekte, te osigurao doprinos u standardizaciji praksi.

Peti sastanak Radne skupine RAR organiziran je u Skoplju 3. i 4. travnja/aprila 2024. godine. Učesnici su razgovarali o najnovijim planovima i aktivnostima te podijelili svoja viđenja procesa. Nadalje, učesnici su osnažili kapacitete za provedbu efikasnih kampanja za podizanje svijesti fokusiranih na rodno zasnovano nasilje uz zlorabu vatrenog oružja. Prije razmatranja tehničkih detalja kako osmisлити i pripremiti ovakve kampanje, učesnici su stekli znanja o ciklusu nasilja, perspektivama preživjelih žrtava i podacima o korištenju SALW-a u slučajevima nasilja u porodici. Obuka je realizirana sukladno prethodno iskazanim potrebama.

U periodu od 24. do 25. rujna/septembra 2024. godine, SEESAC je organizovao 6. Regionalni sastanak Radne skupine za podizanje svijesti, a koji je okupio 50 učesnika, uključujući šest jurisdikcija Zapadnog Balkana, predstavnike UNDP-a, SEESAC-a i OSCE-a. Učesnici, uključujući pet zvaničnika iz BiH, podijelili su uvide stečene kroz nedavne inicijative podizanja svijesti, izazove s kojima se suočavaju i predstojeće projekte. U odgovoru na prethodno utvrđenu potrebu za snažnijim kapacitetima za komunikacije u kriznim situacijama nakon incidenata vezanih za vatreno oružje, na sastanku su predstavljene novoizrađene Smjernice za krizno komuniciranje, osmišljene kako bi pružile snažan okvir i unaprijedile komunikacijske vještine predstavnika ministarstava unutarnjih poslova i policijskih tijela.

Izgradnja kapaciteta za podizanje svijesti

Tijekom 2024. godine, SEESAC je objavio Analizu medijskog izvještavanja o zloupotrebi vatrenog oružja u muškom rodno zasnovanom nasilju nad ženama na Zapadnom Balkanu nakon opsežnih recenzija. Rezultati analize predstavljeni su na sastanku Regionalne radne grupe za podizanje svijesti. Verzija Analize na engleskom, albanskom i b/c/h/s jezicima objavljena je i štampana tokom posljednjeg kvartala 2024. godine. Analiza je distribuirana na 20. sastanku komisija za SALW, kao i na obuci na temu etičkog izvještavanja organiziranoj u Draču.

U listopadu/oktobru 2024. godine, SEESAC je objavio i Smjernice za službenike ministarstava unutarnjih poslova i policijskih tijela za komunikaciju s medijima u slučajevima zlorabe vatrenog oružja u rodno zasnovanom nasilju na engleskom, albanskom, b/c/h/s i makedonskom jeziku. Smjernice su izrađene na osnovu rezultata Analize medijskog izvještavanja o zlorabi vatrenog oružja u muškom rodno zasnovanom nasilju nad ženama na Zapadnom Balkanu, kao i na inputima dobivenim tijekom diskusija Radne skupine i obuka na nivou jurisdikcija na temu etičkog izvještavanja o rodno zasnovanom nasilju uz korištenje

vatrenog oružja. I Analiza i Smjernice izrađene su u saradnji sa grupom „Novinari protiv nasilja nad ženama“.

Izrada Smjernica za krizno komuniciranje u kontekstu incidenata povezanih sa zloporabom SALW-a započeta je 2024. godine, dok je izrada Smjernica za efikasnije korištenje društvenih medija u aktivnostima podizanja svijesti planirana za 2025. godinu.

SEESAC je u periodu 1. i 2. srpnja/jula organizirao obuku na Bjelašnici, BiH na temu etičkog informiranja javnosti o rodno zasnovanom nasilju sa fokusom na incidente koji uključuju zloporabu vatrenog oružja, namijenjenu predstavnicima medija, tužiteljstava, MUP-ova i policijskih organa u BiH. Tokom obuke, polaznici su upoznati sa dinamikom rodno zasnovanog nasilja, rizicima povezanim sa prisustvom SALW-a u situacijama rodno zasnovanog nasilja i uticajem neetičkog medijskog izvještavanja na žrtve, porodice i percepciju javnosti. Naglasak je stavljen na podsticanje koordinisane komunikacije između medija, tužilaštava i policije, uz praktične vježbe koje utvrđuju najbolje prakse i oblasti za unapređenje. Potreba za uključivanjem predstavnika tužilaštva u obuku istaknuta je tokom ove i drugih lokalnih obuka održanih u posljednjem kvartalu 2023., odnosno, prvom kvartalu 2024. godine na području Zapadnog Balkana.

Razvijanje institucionalne svijesti o kontroli SALW-a

Konačni dokument “Smjernice za unaprijeđenje međuinstitucionalne komunikacije i javnog informiranja o SALW-u u BiH”, te alat i metodologija za praćenje i ocjenu komunikacije i javnog informiranja o SALW-u finalizirani su i zvanično objavljeni od strane Misije OSCE - a. Misija je organizirala radionice o međuinstitucionalnoj komunikaciji i informiranju na temu SALW-a za osoblje iz agencija za provođenje zakona koji su kontakt osobe u oblasti odnosa sa javnošću, kao i sastanak radne grupe o međuinstitucionalnom dijalogu i rodnoj analizi zloupotrebe SALW-a.

Projekat je uspostavio saradnju sa Udruženjima Mreža policijskih službenica i Mreža žena MUP-a RS (RS WPON). Aktivnost je uključivala organizaciju sastanaka, konsultacija, kao i događaja na temu razmjene znanja i informacija u koje su uključeni Udruženja Mreža policijskih službenica i Mreža žena MUP-a RS (RS WPON). U koordinaciji sa KO SALW BiH, ova dva udruženja dobila su podršku u provođenju rodne analize zloupotrebe SALW-a, kao i u dosezanju svih nivoa vlasti i omogućavanju međuinstitucionalnog dijaloga u cilju većeg razumijevanja važnosti rodničkih implikacija u kontroli SALW-a i nužnosti sinhroniziranog i zajedničkog djelovanja na tom području. Za oba udruženja izvršili smo nabavku i donirali setove IT opreme. Također, podržali smo učešće predstavnika oba udruženja na lokalnim i regionalnim sastancima koje su uključivale tematiku zastupljenosti žena u policiji.

Kroz ove aktivnosti nastavljeno je pružanje podrške SALW Koordinacionom odboru kroz organizaciju sastanaka u Sarajevu, Zenici i Tuzli radi podizanja svijesti o izazovima vezanim za SALW u BiH. Tokom 2025.godine, planiran je nastavak ovih aktivnosti i u drugim jurisdikcijama u BiH.

Prikupljanje i uništavanje nelegalnog SALW-a

UNDP u BiH je zajedno sa Koordinacionim odborom za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini, a u saradnji sa Centrom za kontrolu malokalibarskog i lakog naoružanja u istočnoj i jugoistočnoj Evropi (SEESAC) i uz finansijsku podršku Europske unije, učestvovao u organizaciji uništavanja oružja koje se nalazilo u skladištima policijskih tijela u BiH. UNDP u BiH i predstavnici Koordinacijskog odbora izvršili su verifikacijske posjete u 14 agencija za provođenje zakona u BiH (SIPA, GP BiH, MUP RS, FUP, Policije Brčko distrikta BiH te 8 od 10 kantonalnih MUP-ova (bez učešća MUP-ova Srednjobosanskog i Posavskog kantona) te utvrdili broj od 3,919 komada oružja i pripadajućih dijelova koji su bili predmetom uništavanja, od čega 626 dugih cijevi, 1,332 kratkih cijevi te 1,981 dijelova oružja. Oružje i dijelovi oružja su uništeni metodom topljenja u željezari „Ilijaš“ dana 7.12.2024. godine uz prisustvo predsjedavajućeg Koordinacijskog odbora kao i rezidentnog predstavnika UNDP-a u BiH.

Tim A Federalne uprave civilne zaštite redovito preuzima dobrovoljno predana i pronađena minsko-eksplozivna sredstva te ista uništava na odobrenoj lokaciji na planini Golija, prijevoju Korićina, na putnoj komunikaciji Livno-Glamoč, a po potrebi vrši i uništavanje MES-a i na vojnom poligonu „Barbara“. MUP Kantona 10 u 2024. predao je Timu A Federalne uprave civilne zaštite sljedeće naoružanje: 12 ručnih bombi, 2 avionske bombe, 4 tromblonske mine, 1 minobacačka granata, 1 nepoznata eksplozivna naprava, 1 protu-pješačka mina, 1 minsko eksplozivno sredstvo, 1 EDK kapisla, 1 protutenvkovska antimagnetna mina „vježbovna“, 21 spremnik za streljivo za automatsku pušku, 1 spremnik za streljivo za pištolj, 3042 komada raznog streljiva, 4,8 kg eksploziva. MUP ŽSB je uništio 42 komada oružja i 677 komada streljiva.

Također je Federalna uprava civilne zaštite uništila 3.108 komada municije koju je zaplijenila Granična policija BiH i Ministarstvo unutarnjih poslova Županije Hercegovačko – neretvanske.

Državna agencija za istrage i zaštitu je u suradnji sa Ministarstvom obrane BiH i Republičkom upravom Civilne zaštite uništila:

- Ručni bacač raketa 1 kom,
- Municija raznog kalibra 81 kom,
- Tromblonska mina 42 kom,
- Protivpješadijska mina 91 kom,
- Upaljač za protivpješadijsku minu 80 kom,
- Ručna bomba 106 kom,
- Eksploziv 5 kg,
- Barut 6kg,
- Sporogoreći štapin 50 m,
- Detonirajući štapin 150 m.

UKUPNE KOLIČINE ODUZETOG ORUŽJA U NELEGALNOM POSJEDU GRAĐANA za period 1.1- 31.12.2024. godine			
	muškarci	žene	UKUPNO
Državna agencija za istrage i zaštitu	Oružje 19 kom Municija 1188 kom MES 17 kom Eksploziv 0,7 kg Dijelovi za oružje 10 kom Sporogoreći štapin 20 cm	/	Oružje 19 kom Municija 1188 kom MES 17 kom Eksploziv 0,7 kg Dijelovi za oružje 10 kom Sporogoreći štapin 20 cm
Granična policija Bosne i Hercegovine	Oružje 5 kom Municija 77 kom Eksploziv 1 kom	/	Oružje 5 kom Municija 77 kom Eksploziv 1 kom
Ministarstvo unutaršnjih poslova Republike Srpske	Oružje 270 kom Municija 24.568 kom MES 293 kom Eksploziva 4 kg	/	Oružje 270 kom Municija 24.568 kom MES 293 kom Eksploziva 4 kg
Federalno ministarstvo unutaršnjih poslova	Oružje 3 kom Municija 139 kom MES 2 kom Eksploziva 2 kg	/	Oružje 3 kom Municija 139 kom MES 2 kom Eksploziva 2 kg
MUP Unsko-sanski kanton	Oružje 76 kom,	/	Oružje 76 kom

MUP Županija Posavska	Oružje 9 kom	/	Oružje 9 kom
MUP Tuzlanski kanton	Oružje 155 kom	Oružje 5 kom	Oružje 160 kom
MUP Zeničko-dobojski kanton	Oružje 124 kom	Oružje 3 kom	Oružje 127 kom
MUP Bosansko-podrinjski kanton	Oružje 5 kom	/	Oružje 5 kom
MUP Županija Središnja Bosna	Oružje 41 kom		Oružje 41 kom
MUP Županija Hercegovačko-neretvanska	Oružje 74 kom Municija 1802 kom	Oružje 1 kom	Oružje 75 kom Municija 1802 kom
MUP Županija zapadnohercegovačka	Oružje 21 kom	/	Oružje 21 kom
MUP Kanton Sarajevo	Oružje 177 kom	Oružje 17 kom	Oružje 194 kom
MUP Kanton 10	Oružje 14 kom Dijelovi za oružje 17 kom Streljivo 740 kom MES 1 kom	/	Oružje 14 kom Dijelovi za oružje 17 kom Streljivo 740 kom MES 1 kom
Policija Brčko distrikt BiH	Oružje 11 kom	Oružje 1 kom	Oružje 12 kom
U K U P N O	Oružje 1.004 kom Municija 28.154 kom MES 313 kom Eksploziv 6,7 kg + 1 kom Dijelovi za oružje 297 kom Sporogoreći stapin 20 cm	Oružje 27 kom	Oružje 1.031 kom Municija 28.154 kom MES 313 kom Eksploziv 6,7 kg + 1 kom Dijelovi za oružje 297 kom Sporogoreći stapin 20 cm

Platforma za praćenje oružanog nasilja

U periodu od 1. siječnja/januara do 31. prosinca/decembra 2024. godine, na AVMP platformi za Bosnu i Hercegovinu je zabilježeno 498 incidenta sa vatrenim oružjem, sa 21 smrtnim ishodom, 12 samoubojstava, 96 osoba koja su dobila prijetnje te 51 povrijeđeni. Većina incidenata, točnije 207, odnosila se na zapljenu oružja.

U cilju podizanja svijesti o posljedicama i izazovima vezanim za zloupotrebu i posjedovanje vatrenog oružja, objavljena je infografika o incidentima s vatrenim oružjem na prostoru jugoistočne Evrope tokom 2023. godine i to temeljem podataka s platforme. Infografika je ukazala na trendove vezane za vrste incidenata, korišteno oružje, uz koristan pregled statistika za žrtve i počinioce.

U 2024. godini objavljena su četiri kvartalna izvještaja AVMP-a (za oktobar-decembar 2023., januar-mart 2024., april-juni 2024. i juli-septembar 2024. godine). Objavljivanje četvrtog kvartalnog izvještaja za 2024. godinu planirano je za početak 2025. godine. Izvještaji daju pregled o vrsti incidenata, žrtvama i počiniocima u svakoj od jurisdikcija, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, kao i na regionalnom nivou tokom 2023. i 2024. godine. Pored toga, 2024. godine objavljena su tri tematska izvještaja na teme nasilja u porodici, žrtava incidenata s vatrenim oružjem i zapljene oružja na osnovu podataka o incidentima s vatrenim oružjem zabilježenim 2022. i 2023. godine. u cijelom regionu, uključujući i BiH.

Cilj 3. UPRAVLJANJE SALW-OM U POSJEDU ORUŽANIH SNAGA BiH

U okviru trećeg strateškog cilja provedene su slijedeće aktivnosti:

Oružane snage BiH su nastavile aktivnosti na rješavanju viškova malog oružja, lakog naoružanja i municije u okviru primjene Politike rješavanja viškova naoružanja i municije u Oružanim snagama BiH broj: 06-03-25-643/07 od 08.01.2007. godine. U protekloj godini demilitarizirano je ukupno 158 tona ili 75.684 komada MiMES-a. Temeljem pravomoćne presude Suda BiH iz prosinca/decembra 2017. godine, Ministarstvo obrane BiH nije u protekloj godini kompaniji „Scout“ iz Zagreba isporučivalo MiMES.

U prošloj godini otpočeo je „Pilot projekat prodaje MiMES-a“ koji se nalazi u fazi implementacije. Od početka implementacije „Pilot projekat prodaje MiMES-a“, Ministarstvo obrane BiH prodalo je kupcima 205.000 komada municije kalibra 20 mm i 23 mm.

Aktivnosti na uništavanja malog oružja i lakog naoružanja u posjedu Oružanih snaga BiH u 2024. godini nisu provođene.

Značajnu potporu, proteklih godina u demilitarizaciji municije kao i infrastrukturnom uređenju skladišta Oružanim snagama BiH pružale su međunarodne organizacije (UNDP, OSCE i EUFOR) kroz implementaciju projekata (EUSTAR, EXPLODE+ i SAFE UP).

Nastavak te podrške ogleda se u implementaciji Projekta NATO „Unapređenje sistema zaštite uvjeta skladištenja naoružanja, municije i MES-a na upotrebi u jedinicama OS BiH (ovim projektom obuhvaćene su oružarnice na perspektivnim lokacijama OS BiH). U rujnu/septembru 2024. godine započeta je implementacija projekta „Modernizacije skladišta naoružanja TBT „Visoko“ i „Rabić“ Derventa kroz potpisan tehnički aranžman (donacija Vlade SR Njemačke u iznosu 1.350.000 eura).

Na lokaciji kasarne „3. maj“ Doboj u TROM-u (Tehnička radionica za opravku i uništavanje municije) nastavljena su ispitivanja stabilnosti pogonskih goriva i municije Oružanih snaga BiH u kojima se vrši detektiranje nestabilnih goriva i baruta u municiji. Na osnovu ovih ispitivanja i ustanovljenog stanja stabilnosti vrši se demilitarizacija sredstava po hitnom postupku ukoliko se utvrdi njihova nestabilnost. Ovim aktivnosima Oružane snage BiH daju doprinos stvaranju sigurnog okruženja povećavajući sigurnost uskladištene MiMES-a na svojim lokacijama. Na osnovu Plana s

radnje za 2024. godinu između Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, stručno osoblje ove radionice učestvuje u obučavanju, razmjeni iskustava i znanja sa partnerskim zemljama u širem okruženju.

Ministarstvo obrane BiH je u proteklom izvještajnom periodu putem svog predstavnika u Koordinacionom odboru za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u BiH aktivno

učestvovalo u realizaciji aktivnosti na području međunarodne saradnje putem učešća na sastancima, radionicama, seminarima vezanim za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja, implementiranju Strategije i Projekta za borbu protiv ilegalne trgovine oružjem u Bosni i Hercegovini i Akcionog plana Bosne i Hercegovine za provedbu Mape puta za period 2023.-2024. godina. Okončane su aktivnosti, iz okvira nadležnosti Ministarstva odbrane BiH u skladu sa zadatim rokovima, na izradi revidirane Strategije i Akcionog plana za kontrolu SALW-a u BiH za naredni petogodišnji period.

SEESAC je nastavio sa omogućavanjem regionalne saradnje između ministarstava odbrane i oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije, nudeći podršku i stručnost usmjerenu na partnere, istovremeno osiguravajući snažan osjećaj vlasništva kod uključenih ministarstava odbrane i oružanih snaga. Projekat je podržao ministarstva odbrane u daljem jačanju kapaciteta mehanizama za rodno ravnopravnost da efikasno odgovore na rodno zasnovanu diskriminaciju, seksualno uznemiravanje i zlostavljanje. Nadalje, projekat je dao doprinos u povećanju rodne svijesti i boljem razumijevanju potrebe uvrštavanja rodniha pitanja u vojne obuke i edukaciju.

Regionalna mreža edukatora u oblasti roda u okviru oružanih snaga u ministarstvima obrane i oružanih snaga sa područja Zapadnog Balkana sastala se u Sokobanji, Srbija, dana 18. i 19. septembra po deveti puta od osnivanja Mreže 2014. godine. Sastanak je okupio predstavnike ministarstava odbrane i oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije, uz učešće četiri bh. učesnika. Sastanak je bio fokusiran na razmjenu znanja i važnost rodno razvrstanih podataka u istraživanjima, što je omogućilo diskusije o poboljšanju prikupljanja podataka razvrstanih po spolu kako bi se podržali rodno osjetljivi procesi nabavki i jednake profesionalne mogućnosti za muškarce i žene. Učesnici su utvrdili nedostatke, podijelili uspješne prakse i naglasili potrebu za kontinuiranim zagovaranjem i poboljšanjima sistema prikupljanja podataka. Nadovezujući se na prethodne diskusije, učesnici su također izvršili pregled smjernica UNDP SEESAC-a za rodno inkluzivne odgovore na klimatske katastrofe, naglašavajući potencijal oružanih snaga da unaprijede regionalnu saradnju u rješavanju klimatskih sigurnosnih rizika.

U listopadu/oktobru 2024. godine, UN je objavio prvi globalni izvještaj o jednakim mogućnostima za žene u sektoru odbrane, pod nazivom „U pravcu jednakih mogućnosti za žene u obrani“. Izvješće razmatra napredak i izazove u vezi sa učešćem žena i rodnom ravnopравnošću u 55 država članica, ističući Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru kao primjere dobre prakse u rodnoj ravnopравnošću u oružanim snagama. U izvještaju se ističu rukovodne vojne strukture iz BiH kao kreatori promjena, zahvaljujući okončanju programa Gender Coach.

Nastavljena je podrška ministarstvima odbrane da efikasno odgovore na rodnu diskriminaciju, seksualno uznemiravanje i zlostavljanje. U tom cilju, izrađena je skraćena verzija Regionalnog priručnika – Prevencija i odgovor na rodnu diskriminaciju, seksualno uznemiravanje i zlostavljanje u ministarstvima odbrane Zapadnog Balkana na b/h/c/s jezicima.

Cilj 4. MEĐUNARODNA I REGIONALNA SURADNJA I SURADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Sastanak Regionalne upravljačke skupine za SALW

Godišnji sastanak Regionalne upravne skupine za SALW održan je online 7. ožujka/marta 2024. godine. Ovim sastancima su predsjedavali RCC i UNDP, a suštinski su dio upravljačke strukture SEESAC-a, pružajući mu strateške smjernice i osiguravajući regionalno vlasništvo.

Sastanci Regionalne upravljačke skupine okupljaju predstavnike vlada jugoistočne Europe, Europske unije i ključne donatore. Na sastanku se razgovaralo o rezultatima SEESAC-a postignutim tijekom 2023. godine, dok su ponovo potvrđeni prioriteti za 2024. godinu. Također je obezbijedio forum za razmjenu informacija o trenutnoj i budućoj kontroli SALW-a u regionu i izazovima te razmatranja nacionalnih i regionalnih prioriteta i planova kontrole SALW-a za 2024. godinu. Bosnu i Hercegovinu predstavljao je pomoćnik ministra sigurnosti i predsjedavajući Koordinacijskog odbora za SALW.

Međuregionalna suradnja i razmjena znanja

Tijekom studijske posjete Zapadnom Balkanu u periodu od 11. do 16. srpnja/jula 2024. godine, predstavnici Međuagencijske radne skupine za kontrolu SALW-a Republike Kirgizije sastali su se sa predstavnicima Koordinacijskog odbora za SALW u BiH. Posjeta je bila vrlo informativna i produktivna, što je omogućilo razmjenu iskustava u oblasti kontrole SALW-a. Delegacija Kirgizije je imala priliku upoznati se s najboljim praksama u izradi i implementaciji strategije kontrole SALW-a i koordinaciji mjera putem Koordinacijskog odbora za SALW na tematskom sastanku organizovanom u Podgorici.

Od 10. do 17. prosinca/decembra 2024. godine, delegacija Kraljevine Kambodže učestvovala je u studijskoj posjeti Zapadnom Balkanu. U sklopu posjete, delegacija je bila angažovana na bilateralnim sastancima, uključujući i tematsku sesiju održanu 13. prosinca/decembra sa članovima komisija za SALW iz Sjeverne Makedonije i Bosne i Hercegovine. Tokom ovog sastanka, predstavnici Koordinacijskog odbora za SALW Bosne i Hercegovine predstavili su svoja iskustva u izradi i implementaciji strategije i akcionog plana za kontrolu SALW, te dali uvid u lokalnu i regionalnu suradnju u oblasti kontrole SALW-a.

Regionalni koordinacioni sastanci

Od 9. do 10. srpnja/jula 2024. godine, u Podgorici, Crna Gora, organiziran je 11. Regionalni koordinacioni sastanak u kontekstu Mape puta. SEESAC je tom prilikom predstavio 11. Regionalni izvještaj o napretku u realizaciji Mape puta, kao i analizu glavnih nalaza na regionalnom nivou, temeljenu na prikupljenim podacima iz okvira za izvještavanje po KPU-ima Mape puta i Narativnog izvještaja. Inputi međunarodnih organizacija i ključnih donatora objedinjeni su u dokumentu pod nazivom Doprinos regionalnih i međunarodnih organizacija

te dostavljeni prije samog sastanka. Pored toga, predstavnici komisija za SALW izrazili su suglasnost o revidiranom tekstu Mape puta za period 2025. do 2030. godine na završnoj sesiji sastanka. Bosnu i Hercegovinu su na sastanku su predstavljali predsjedavajući KO SALW, predstavnik Ministarstva sigurnosti/bezbjednosti BiH, Ministarstva obrane BiH, Tužiteljstva BiH, Federalne uprave policije i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Srpske.

Dana 10. i 11. prosinca/decembra 2024. godine, održan je 12. regionalni koordinacijski sastanak u kontekstu Mape puta u Skoplju, Sjeverna Makedonija, sa preko 100 učesnika koji su prisustvovali osobno i putem interneta. Delegacija Kraljevine Kambodže prisustvovala je sastanku u Skoplju u okviru studijske posjete regionu. Njihovo učešće pružilo je priliku za razmjenu najboljih praksi i ekspertize razvijene tokom godina, a koja se sada koristi kao model za izradu programa kontrole SALW-a u drugim regionima. Tijekom sastanka, SEESAC je predstavio 12. regionalno izvješće o napretku u implementaciji Mape puta, za period od 1. siječnja/januara do 30. lipnja/juna 2024. godine. Bosnu i Hercegovinu su predstavljala četiri zvaničnika iz Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ministarstva obrane BiH, Federalne uprave policije i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Srpske.

Među prisutnima su bili predstavnici komisija za SALW sa Zapadnog Balkana, međunarodnih organizacija aktivnih u oblasti kontrole naoružanja u regionu te ključni donatori. Sastanak je poslužio kao platforma za informiranje i koordiniranje tekućih aktivnosti sukladno specifičnim ciljevima Mape puta, predstavljanje podataka prikupljenih iz narativnih izvješća vlasti te diskusija o doprinosima međunarodnih i regionalnih organizacija aktivnih u oblasti kontrole naoružanja i donatorskom podrškom na suzbijanju proliferacije vatrenog oružja i nezakonite trgovine ljudima.

Lokalni koordinacijski sastanci

U periodu 5. i 6. lipnja/juna 2024. godine, SEESAC je osigurao podršku za Koordinacijski odbor Bosne i Hercegovine za SALW u organizaciji 11. lokalnog koordinacionog sastanka u kontekstu Mape puta. KO SALW je informirao o napretku, izazovima i potrebama u smislu implementacije Mape puta na temelju izvješća o ključnim pokazateljima učinka (*skr.* KPU) i Narativnog izvješća, a koji su uvršteni u objedinjeni 11. Regionalno izvješće o napretku. Na sastanku su učestvovali i pozvani donatori i međunarodne organizacije aktivne u oblasti kontrole naoružanja u Bosni i Hercegovini radi sagledavanja napretka u provedbi Mape puta, kao i koordinacije implementacije aktivnosti.

Slično tome, 18. studenog/novembra 2024. godine, SEESAC je podržao Koordinacijski odbor za SALW Bosne i Hercegovine u organizaciji 12. lokalnog koordinacijskog sastanka u kontekstu Mape puta u Sarajevu. Tijekom sastanka, KO SALW je predstavila najnovije informacije o napretku, izazovima i potrebama u svezi sa ciljevima navedenim u Mapi puta. Međunarodne organizacije i donatori su također dali pregled svojih tekućih i planiranih doprinosa rješavanju pitanja proliferacije i nezakonite trgovine SALW-om u okviru Mape puta.

Jačanje suradnje sa organizacijama civilnog društva

Jačanje suradnje sa organizacijama civilnog društva (OCD) je jedan od ključnih ciljeva definiranih u Strategiji za kontrolu SALW-a 2021-2024 i pratećem Akcijskom planu, a posebno u okviru aktivnosti broj 4.1.3. Ova aktivnost u okviru projekta LEAD ima za cilj promociju Strategije o kontroli malog oružja i lakog naoružanja u nevladinom sektoru kroz neposrednu uključenost OCD. UNDP u BiH je raspisao Javni poziv za dodjelu grantova OCD za nominiranje projektnih prijedloga vezanih za problem ilegalnog posjedovanja SALW, odgovornog vlasništva oružja u legalnom posjedu kao i negativne efekte SALW-a na rizične grupe kao što su mladi, žene i djeca, kao i povećanje svijesti među širim stanovništvom, i ženama i muškarcima, o opasnostima zloporabe, ilegalnog posjedovanja i trgovine SALW-om. Od devet pristiglih, odabrano je osam projektnih prijedloga koji su ispunjavali sve zahtjeve navedene u Javnom pozivu, od kojih su dva vezana za produkciju kratkometražnog filma te pozorišne predstave. Ugovori o dodjeli grantova sa odabranim OCD-ima potpisani su tokom ceremonije organizirane od strane projektnog tima u UN zgradi u Sarajevu 6. kolovoza/avgusta 2024. godine. Službena implementacija projekata od strane OCD-a započela je u septembru 2024. godine i u zavisnosti od odobrenih projekata predviđeno je da traju do sredine 2025. godine.

NAJZNAČAJNIJI REZULTATI U IMPLEMENTACIJI STRATEGIJE U 2024. GODINI

Najznačajniji rezultati koji su postignuti tijekom 2024. godine su:

- Uništeno je 3.961 komada i dijelova malog oružja i lakog naoružanja i 6.908 komada municije;
- Ostvarena je uspješna suradnja sa međunarodnim organizacijama koje se bave pitanjima kontrole malog oružja i lakog naoružanja (održani su sastanci u okviru Regionalne mreže SALW povjerenstava, SEEFEN, SEEFEG, RACVIAC, UNDP, OSCE, UNODC itd.);
- Prikupljeni su statistički podaci o legalnom oružju u posjedu građana u BiH, te se mogu pratiti trendovi za svaku godinu;
- Provođene su operativne policijske akcije u kojima je prikupljena značajna količina nelegalnog oružja;
- U Policiji Brčko distrikt BiH, MUP Posavske županije i MUP Kantona 10 je obilježeno i evidentirano 1.011 komada službenog oružja i etiketirano i evidentirano 1.438 oduzetog oružja;
- Organizirana je opća kampanja za podizanje svijesti pod nazivom "Poštuj život, ne oružje" kroz koju je dobrovoljno predato 375 komada dugih i kratkih cijevi, 19.367 komada streljiva i 216 komada eksplozivnih naprava.